

INDS V
CULT
PARTICIPATIE

MAGARZIJN
fonds voor cultuurparticipatie
2009

PARELTJES VAN PROJECTEN

DE MOOIESTE PROJECTEN OP HET GEBIED VAN AMATEURKUNST EN CULTUUREDUCATIE | FACTS & FIGURES

DE FEITEN OP EEN RIJ | DE KUNST VAN HET SPIEGELEN | amateurs

fotograferen amateurs | SMAKEN VERSCHILLEN | DUTCH DESIGN MEETS

VOLKSCULTUUR | IN GESPREK MET 4 ADVISEURS | CULTUURPARTICIPATIE

IN EUROPEES PERSPECTIEF | Wat doen andere Europese landen om de

cultuurparticipatie te bevorderen? | DAGBOEK VAN EEN MUZIKAAL TALENT

Colofon

AAN DIT NUMMER WERKTEN MEE:

Sebastiaan ter Burg, Dim Balsem
Giovanni Campbell, Eefje Colsen,
Martijn Frank Dirks, Sonja van Eersel,
Eric de Haas, Ivar Hoekstra,
Ceciel Jacobs, Josien Jacobs,
Noah van Klaveren, Jan Jaap Knol,
Noucky Koole, Barbara Neundlinger,
Nelleke Overgaauw, Wiegertje Postma,
Bea Ross, Sarah Scott, Laurens Abbink
Spaink, Julia Terlunen, Ine Vos,
Neeltje de Vries, Femie Willems,
Peter van der Zandt en Brit Zweegers

REDACTIE

Noah van Klaveren, Nelleke Overgaauw, Julia
Terlunen en Femie Willems

HOOFD- EN EINDREDACTIE

Noah van Klaveren

FOTOGRAFIE

Sebastiaan ter Burg, Sonja van Eersel,
Ivar Hoekstra en Noucky Koole

VORMGEVING

Neeltje Grafische Vormgeving

DRUKWERK

Greve Offset, Eindhoven

Inhoud

HET FONDS ONDER DE LOEP

Facts & figures	pagina 08
Cultuurkantoor	pagina 50
In gesprek met 4 adviseurs.....	pagina 52
Smaken verschillen	pagina 72

INTERVIEWS

3 politici over cultuurparticipatie.....	pagina 34
De kunst van het spiegelen	pagina 41
Cultuur van de straat	pagina 74
Liefhebbers	pagina 80

REPORTAGES

Amateurs fotograferen amateurs	pagina 16
Dagboek van een muzikaal talent	pagina 55
Modemakers.....	pagina 60
Dutch Design ontmoet volkscultuur.....	pagina 66
Cultuurparticipatie in Europa	pagina 76

DOE-HET-ZELF

Dichten is als koken.....	pagina 56
Maak je eigen masker	pagina 59

BELEID EN PRAKTIJK

Reflectie op beleid	pagina 22
Kort Cultureel	pagina 06
Pareltjes van projecten	pagina 25

COLUMNS

The willing suspense of disbelief.....	pagina 40
Dit is kunst	pagina 71

EN NATUURLIJK

Voorwoord door Jan Jaap Knol	pagina 05
Volgende jaar	pagina 83

‘Cultuur mag er zijn’

Voorwoord

Voor u ligt het eerste publieksverslag van het Fonds voor Cultuurparticipatie.

Het fonds, officieel van start gegaan in 2009, stimuleert de actieve deelname aan kunst en cultuur in Nederland. Cultuurparticipatie steunen wij in alle variatie en in alle disciplines: van amateur-kunstenaar tot vrijwilliger in de erfgoedsector, van hiphop tot klassiek, én in elke stad of regio. Kunst en cultuur maken het leven rijker en completer, leuker en draaglijker, mooier en verrassender. Wij dragen er graag aan bij de deelname aan kunst en cultuur binnen ieders handbereik te brengen.

We werken als fonds in de praktijk nauw samen met provincies en grote gemeenten. En we verstrekken directe subsidies aan verenigingen en culturele instellingen voor bijzondere projecten op het gebied van amateurkunst, cultuureducatie en volkscultuur.

2009 was voor het fonds een opbouwjaar. In maart presenteerden we ons eerste beleidsplan en in september betrokken we onze nieuwe huisvesting aan de Kromme Nieuwegracht in Utrecht. Onder het motto “tijdens de verbouwing gaat de verkoop door” hebben we het hele jaar door projectsubsidies verleend. Hiertoe gebruikten we de overgangsregelingen voor Amateurkunst en Cultuureducatie die we overnamen van het Fonds voor Amateurkunst en Podiumkunsten en de Mondriaanstichting. In januari 2010 ging de nieuwe Plusregeling van start. Bovendien introduceerden we twee grote programma's: “Muziek in ieder kind”, gericht op de muzikale educatie voor jonge kinderen, en “Het beste van twee werelden” waarbinnen amateurs met professionals samenwerken. Voor ons publieksverslag kiezen we voor een magazinevorm. Het formele bestuursverslag

met jaarrekening is eenvoudig te downloaden op www.cultuurparticipatie.nl. Daarin leest u precies wat het fonds in 2009 gedaan heeft. Onze belangrijkste gegevens over het afgelopen jaar hebben we in dit magazine samengevat in vier pagina's “Facts and figures”. Het lijkt ons wel zo aansprekend om deze eerste keer vooral de amateurkunstenaar en de liefhebber zelf aan het woord te laten. U vindt naast cijfers en projectbeschrijvingen dan ook vooral veel interviews. Evenals ingezonden foto's die amateurfotografen ons uit alle delen van het land toestuurd.

De professionele kunstenaar komt eveneens aan het woord: Gijs Scholten van Asschat bijvoorbeeld. En filmmaker Jean van de Velde. Daardoor blijkt dat amateurs en professionals hun passie en enthousiasme voor kunst en cultuur op een vanzelfsprekende manier delen.

In 2010 bouwt het fonds verder aan zijn opdracht. We doen dat in goede samenwerking met landelijke organisaties zoals het sectorinstituut Kunstfactor en Cultuurnetwerk Nederland. We delen met elkaar de overtuiging dat kunst goed is voor de kwaliteit van leven. Dat geldt niet minder, maar eerder meer in economisch zware tijden. Mensen – kinderen op de eerste plaats – verdienen het om ongeacht achtergrond of opleidingsniveau deel te kunnen nemen aan de rijke wereld van kunst en cultuur.

Idealisme is ons dus niet vreemd. Zonder zware pretenties, maar wel ten diepste, zijn we ervan overtuigd dat het zelf beoefenen van kunst bijdraagt aan een betekenisvolle en rijkere beleving van het menselijk bestaan. In de 21ste eeuw is die beleving enorm geschakeerd geworden. De grenzen tussen populaire en klassieke cultuur zijn vrijwel vloeïend geworden. Klassieke cultuur moet – vrij naar Frits van Oostrom – ‘geen praalgraf zijn, maar levend erfgoed’. En over populaire cultuur kan wel degelijk een kwaliteitsdebat worden gevoerd. Er zijn goede rappers en imitatie-rappers, er zijn clichéfilms en meesterwerken, en je hebt geslaagde en minder geslaagde mode en design. Over smaak en kwaliteit valt gelukkig nog steeds veel te twisten. Ook in 2010 zet het fonds zich in om nog meer mensen actief te laten deelnemen aan kunst en cultuur.

Ik wens u veel lees- en kijkplezier!

Jan Jaap Knol,
Directeur Fonds voor Cultuurparticipatie

KORT CULTUREEL

Crea-Tip: Maak 5 verschillende combinaties met een kleding stuk dat je nooit meer draagt.

Praat mee in het Participatiecafé
Drie zondagen in 2009 stond de Balie in Amsterdam in het teken van cultuurparticipatie. Het fonds en de Balie organiseerden participatiecafés waarin genodigden en bezoekers onder leiding van Ruben Maes met elkaar in gesprek gingen over actieve kunst- en cultuurbeoefening. Natuurlijk was er daarbij ruimschoots aandacht voor muziek, dichtkunst en andere voordrachten. De thematiek varieerde per bijeenkomst. Zo nam op 7 juni Minister Plasterk het onderzoek van het SCP naar cultuurbeoefening in ontvangst waarover vervolgens verder werd gesproken met de aanwezigen. Het debat in september ging over amateurkunst en sloot aan bij het festival over amateurkunst van Kunstfactor. In november volgde nog een café over cultuureducatie. De debatten werden goed bezocht, dus mogelijk komt er in 2010 een vervolg!

Crea-Tip: Maak een filmpje met je mobiele telefoon van een voorbijglijdend landschap in de trein of tram en verzin er een verhaal bij.

Splitsen of knopen? Samen met Erfgoed Nederland, het Nederlands Centrum voor Volkscultuur, het Meertens Instituut en de Mondriaanstichting bracht het fonds in december 2009 een bundel uit over volkscultuur: "Splitsen of knopen?". Volkscultuur is de verzamelterm voor al die gebruiken, tradities en rituelen die mensen belangrijk vinden voor de identiteit van hun eigen groep of van anderen. Volkscultuur onderscheidt mensen maar verbindt ook. Splitsen of knopen dus. De behoefte aan identiteitsvorming door volkscultuur wordt handig opgepakt door de commercie waardoor streekproducten en allerlei lokale tradities populair worden. Wat is de waarde van tradities in een commerciële context? En als commercie volkscultuur in stand houdt, waarom zou de overheid zich er dan mee moeten bemoeien? Die vragen en meer staan in deze bundel centraal. Via www.naipublishers.nl is deze bundel te bestellen.

LOWLANDS MEETS FCP
Als er één festival in Nederland is dat goed in staat is om amateurkunstenaars en professionals samen te brengen, dan is het Lowlands wel. In de "Magneetbar" staan professionals tussen enthousiaste al dan niet getalenteerde amateurmuzikanten. Bovendien zet de organisatie al jaren in op actieve participatie van de festivalgangers. Het fonds ondersteunde Lowlands eenmalig in 2009 zodat er meer projecten mogelijk waren en alle disciplines vertegenwoordigd waren. Van meezingen met "Lowlands zingt" tot ontwerpen met Bas Kusters en van een theaterworkshop met Helmert Woudenberg tot een blogwedstrijd met Leon Verdonshot en ga zo maar door. De samenwerking was een pilotproject voor het programma Het beste van twee werelden dat de samenwerking tussen amateurs en professionals wil bevorderen.

Crea-Tip: Schrijf een persbericht over het mooiste moment in je leven.

BREAKDANCE EVENT Op 11 september 2009 vond The Notorious International Breakdance Event 2009 plaats in Heerlen. Het festival wilde zich met deze editie meer toespitsen op de actieve hiphopdansers uit binnen- en buitenland. Tien nieuwe onderdelen, waaronder workshops, voorstellingen, een masterclass voor dj's, het project Breakdance meets Big Band en twee paneldiscussies zijn aan het programma toegevoegd. Daarvoor is subsidie aangevraagd bij het Fonds voor Cultuurparticipatie. De commissie was van mening dat het programma veel te bieden had aan diverse doelgroepen en verschillende leeftijdscategorieën. Ook krachtig was de koppeling met de historie van de breakdance, de aandacht voor locking en popping, en de aandacht voor kennisoverdracht. Voor de ontwikkeling van de hiphop is een internationaal festival als IBE van groot belang. Van het festival gaat een bundelende kracht uit omdat de verschillende dansstijlen die in diverse steden worden ontwikkeld in onderlinge samenhang en in internationaal perspectief op het event worden gepresenteerd. Voor de ontwikkeling van de amateurdans in Nederland is dit essentieel. Het fonds ondersteunde het event daarom met ruim € 47.000.

Samen delen
Aan de Regeling Cultuurparticipatie voor provincies en gemeenten nemen 35 grote gemeenten en 12 provincies deel. Uitgangspunt bij de plannen die de overheden voor deze regeling hebben ingediend is dat zij zelf een gelijk bedrag inzetten als ze ontvangen van het fonds. Provincies en gemeenten zijn belangrijke partners van het fonds. In 2009 vonden diverse bijeenkomsten plaats om kennis te delen en informatie uit te wisselen tussen het fonds en de overheden onderling.

Facts & Figures

2009 was een belangrijk jaar voor het Fonds voor Cultuurparticipatie. De belangrijkste feiten en gebeurtenissen van 2009 staan hier in woord en beeld op een rijtje.

1 januari 2009

BEVORDERING VAN ACTIEVE CULTUURBEOEFENING, PARTICIPATIE, IS HET KERNDOEEL VAN HET FONDS.

1 januari 2009 van start

FONDS VOOR CULTUUR PARTICIPATIE

2009 STOND GROTENOOEELS IN HET TEKEN VAN DE ONTWIKKELING EN OPBOUW VAN HET FONDS. ALS ADAGIUM GOLD ECHTER: "TIJDENS DE VERBOUWING GAAT DE VERKOOP GEWOON DOOR."

16 september 2009

maart 2009

De Raad voor Cultuur in zijn advies over het fonds: "...in een relatief korte tijdsbestek heeft het fonds een helder beleidsplan geproduceerd, waarin de ingewikkelde constructie van de matchingregeling, de relatie met de 28 instellingen... en de projectsubsidies van de Plusregeling en de stimuleringsprogramma's een logisch geheel vormt". De minister stemde per brief aan de Tweede Kamer op 16 september 2009 in met het beleidsplan.

BELEIDSPLAN 2009-2012

FONDS VOOR CULTUUR PARTICIPATIE

Het fonds vindt evaluatie van zijn beleid en activiteiten belangrijk. Met ondersteuning van Cultuurnetwerk Nederland is een meerjarig monitoring- en evaluatietraject in gang gezet. Dit traject is niet gericht op het traditionele verantwoorden achteraf maar op leren en verbeteren. In het najaar is een internetenquête gericht op kennisbehoeften bij provincies en gemeenten gehouden (respons 100%), waarvan de resultaten in 2010 bekend zullen worden. In samenwerking met provincies en gemeenten wordt onderzoek verricht naar talentontwikkeling en volkscultuur. In november 2009 is in Den Bosch een bijeenkomst gehouden met vertegenwoordigers van de overheden en onderzoekers over trends in cultuurparticipatie.

begin 2010

mei 2009

In het kader van de ontwikkeling van volkscultuur als beleidsterrein is aan 14 projecten subsidie verleend.

2009-2012

Eind 2008 liep de tweede periode van het Actieplan Cultuurbereik af. In het kader van de nieuwe subsidieregeling hebben 12 provincies en 35 grote gemeenten in november 2008 hun aanvragen cultuurparticipatie voor de periode 2009-2012 ingediend. Het fonds vervult voor OCW, gemeenten en provincies een intermediaire rol en draagt via kennisvermeerdering en kennisdeling bij aan de kwaliteitsverbetering van de gemeentelijke en provinciale programma's gericht op actieve cultuurparticipatie.

1 januari 2009

2009

DOEL, INSTRUMENTARIUM

TWEE STIMULERINGS-PROGRAMMA'S	ER ZIT MUZIEK IN IEDER KIND	HET BESTE VAN TWEE WERELDEN: SAMENWERKING AMATEURS EN PROFESSIONALS
LANDELIJKE VOORBEELDPROJECTEN: ONTWIKKELING, DIVERSITEIT EN VERANKERING	PLUSREGELING CULTUURPARTICIPATIE DAARNAAST 28 VIERJARIGE INSTELLINGSSUBSIDIES	
VERSTERKING BASIS	REGELING CULTUURPARTICIPATIE PROVINCIES EN GEMEENTEN	

"ER ZIT MUZIEK IN IEDER KIND" HEEFT ALS DOEL DE DREMPEL NAAR MUZIEKEDUCATIE VOOR KINDEREN TE VERLAGEN. HET IS GERICHT OP EEN KENNISMAKING MET MUZIEK OP SCHOOL DOOR KINDEREN VAN 4 TOT EN MET 12 JAAR. DE NADRIJK LIET OP HET PLEZIER DAT KINDEREN BELEVEN AAN HET MET ELKAAR MUZIEK MAKEN. SAMENWERKING TUSSEN SCHOLEN EN DE CULTURELE INSTELLINGEN STAAT CENTRAAL. IN 2009 IS DIT PROGRAMMA VOORBEREID EN OP 24 DECEMBER 2009 IS DE SUBSIDIEREGELING VAN DIT PROGRAMMA IN DE STAATSCOURANT GEPUBLICEERD. MET KUNSTFACTOR EN MUZIEK CENTRUM NEDERLAND IS EEN GEZAMENLIJKE CAMPAGNE VOORBEREID OM MEER AANDACHT VOOR MUZIEK IN HET BASISONDERWIJS TE STIMULEREN.

KUNSTFACTOR
SECTORINSTITUUT
AMATEURKUNST

Volkscultuur

In het beleidsplan van het fonds werd aangegeven dat volkscultuur cultuurpolitiek gezien

een nieuw aandachtsgebied is. Met het oog op een verdieping van het cultuurpolitieke debat over volkscultuur hebben het Nederlands Centrum voor Volkscultuur, het Meertensinstituut, Erfgoed Nederland, de Mondriaanstichting en het fonds. In december

de bundel "Splitsen of knopen? Over volkscultuur in Nederland" uitgebracht. Samen met de genoemde partners organiseerde het fonds eind januari 2010 een publiek debat over het boek. Het thema volkscultuur is ook aan de orde gekomen tijdens de conferentie voor gemeenten en provincies in september 2009.

HET BESTE VAN TWEE WERELDEN

DIT PROGRAMMA IS GERICHT OP DE VERSTERKING VAN DE SAMENWERKING TUSSEN PROFESSIONALS EN AMATEURS IN DE CULTURELE SECTOR. IN 2009 ZIJN ENKELE PILOTS GESTART, ZOALS PROJECTEN OP LOWLANDS EN MET HET CONCERTGEBOUW, VERDER ZIJN GESPREKKEN GEVOERD MET DESKUNDIGEN EN BETROKKENEN EN IS HET PROGRAMMA VOORBEREID. DE REGELING IS GEPUBLICEERD OP 3 MEI 2010 EN HET PROGRAMMA GAAT IN HET NAJAAR VAN 2010 VAN START.

ONDER
NOSTALGIE
NIEUW
SCHAP

2009
2010

2009
2010

VIJFJARIG GESUBSIDIEERDE INSTELLINGEN

Het Ministerie van OCW heeft de subsidieverstrekking aan 28 instellingen die voor de periode 2009-2012 een vierjarige subsidie ontvangen overgedragen aan het fonds. Het gaat om de volgende instellingen: All About Us Film Factory / Archeologische werkgemeenschap voor Nederland / Bekijk 't / Buitenkunst / Davina van Wely Vioolconcours / De Grote Prijs / De Noorderlingen / Don't Hit Mama / Euro+Songfestival / Hal 4 (Digital Playground) / Interart / Iordens Viooldagen / JeugdOrkest Nederland / Koorbegeleidingen / Kunstbende / Landelijke stichting Promotie Muziekimprovisatie / Nationaal Jeugd Orkest (NJO) / Open Monumentendag / Orlando Festival / PopSport / Prinses Christina Concours / Ricciotti Ensemble / Rotterdams Wijktheater / Theatergroep DOX / Toneelbegeleidingsgroep STUT / Villa Zebra / Vocaal Talent Nederland / WMC Kerkrade

FONDS VOOR
CULTUUR
PARTICIPATIE

5 ANDERE
FONDSEN

Kultura

DEZE SUBSIDIEREGELING, GERICHT OP VERSTERKING VAN DE CULTURELE INFRASTRUCTUUR OP DE EILANDEN, STAAT OPEN VOOR AANVRAGEN VAN DE ANTILLEN EN ARUBA.

2009

EIND JULI VOND DE TWEEDE EDITIE VAN DE KONINKRIJKSSPELEN CULTUUR PLAATS OP ARUBA. IN OPDRACHT VAN DE MINISTERIES VAN OCW EN BZK IS HET FONDS VERANTWOORDELIJK GEWEEST VOOR DE COÖRDINATIE VAN DE NEDERLANDSE BIJDRAGE AAN DE SPELEN. IN 2010 WORDEN AFSPRAKEN GEMAAKT OVER EEN VERVOLG.

INTERNATIONAAL

HET FONDS BETREKT KUNSTFACTOR, DE KUNSTCONNECTIE EN ANDERE RELEVANTE INSTELLINGEN BIJ HET INTERNATIONAAL BELEID.

IN HET JAAR 2009 ZIJN VOOR PRESENTATIES IN HET BUITENLAND 23 SUBSIDIES VERSTREKT, Hiermee was een bedrag van € 133.609,- GEMOED.

eind
juli
2009

heeft
2009

debalie

FONDS VOOR
CULTUUR
PARTICIPATIE

... hebben 3 debatten georganiseerd over cultuurparticipatie. Centraal stonden respectievelijk het onderzoek van het SCP over cultuurdeelname, de amateurkunst en de cultuureducatie. Er zijn 6 nieuwsbrieven verstuurd aan een oplopend aantal leden (van 2.000 begin 2009 naar 3.000 eind 2009). Behalve bij de presentatie van het beleidsplan is het fonds gedurende het jaar in de diverse vakbladen en dagbladen in het nieuws geweest. Uiteraard speelt de website verder een belangrijke rol in de informatieverschaffing.

DIVERSITEIT

- Het fonds heeft in 2009 de drie stedelijke vestigingen van Kosmopolis ondersteund. Er volgt een nieuw kader voor diversiteit.
- Kosmopolis Rotterdam, Den Haag en Utrecht hebben op basis van een extra bijdrage van OCW in 2009 € 550.000 van het fonds ontvangen.
- Bij de werving van personeel, leden van de Raad van Toezicht en bij de werving van nieuwe adviseurs wordt expliciet gezocht naar kandidaten met een cultureel diverse

- Kosmopolis € 550.000
- Kroonjuwelen € 340.000
- Overgangsregelingen
Amateurkunst & Cultuureducatie € 3.726.250,-
(inclusief volkscultuur, Kiensubsidies)
- De programma's Muziek in Ieder Kind en Het beste van twee werelden € 1.150.000
- Regeling cultuurparticipatie
provincies & gemeenten: € 13,9 mln via
het Ministerie van BZK
- Mandaat meerjarige
instellingsubsidies € 4,9 mln
- Internationaal € 200.000

DOOR 3 HOOFDGEBIEDEN

= PLUSREGELING
KUNST, ERFGOED & MEDIA

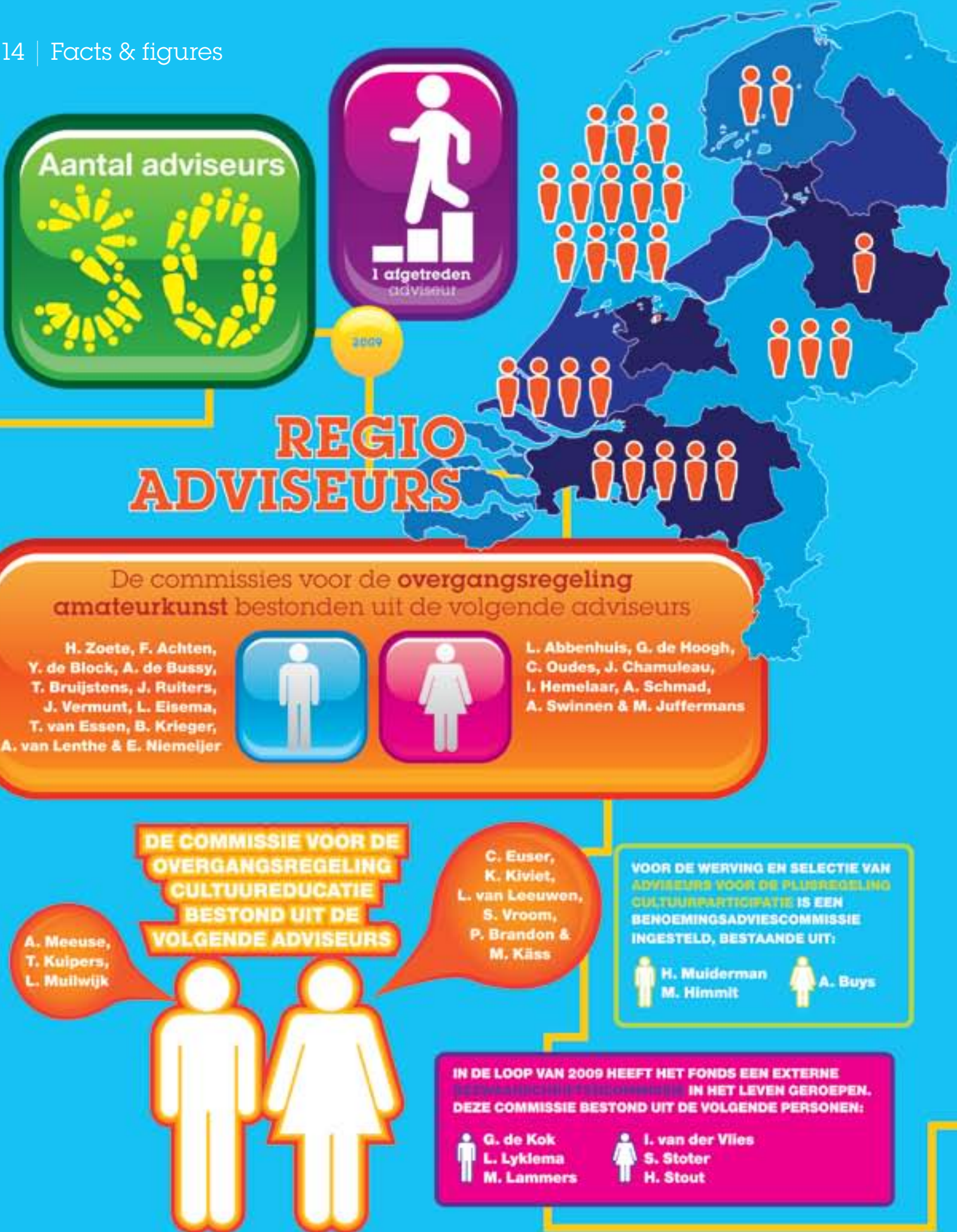
SAMEN TE VOEGEN, STREEFT HET FONDS NAAR EEN INTEGRALE BENADERING, DIE BETER AANSLUIT BIJ DE IN HET VELD BEKENDE INDELING. DE OMVORMING VAN DE OVERGANGSREGELINGEN NAAR DE PLUSREGELING IN HET NAJAAR WAS OOK HET MOMENT OM OVER TE GAAN TOT DE WERVING, SELECTIE EN BENOEMING VAN NIEUWE VOorzITTERS EN ADVISEURS.

Overgangsregelingen
Amateurkunst & Cultuureducatie

In de aanloop naar de nieuwe Plusregeling Cultuurparticipatie zijn de oude subsidieregelingen Amateurkunst en Cultuureducatie van voorheen het FAPK, respectievelijk de Mondriaanstichting omgevormd tot de zogenaamde Overgangsregelingen Amateurkunst en Cultuureducatie. Deze regelingen golden tot het moment dat de Plusregeling Cultuurparticipatie op 24 december 2009 inging.

24 december 2009

Amateurs fotograferen amateurs

Anderen inspireren is een van de grote uitdagingen van het kunstenaarschap, amateur of professional. In Nederland zijn ruim 2 miljoen mensen bezig met nieuwe media, waaronder veel met fotografie. Het fonds vroeg amateurfotografen hun mooiste foto's in te sturen van amateurkunstenaars bij het uitoefenen van hun passie. In deze selectie: de vijf meest sprekende foto's...

Allerbeste Deze foto is gemaakt in oktober 2009. De modellen die op de plaat staan, liepen mee in de spectaculaire modeshow waarmee de voorstelling “Het Huis Scrooge” begon. Het werd de cover van de glossy “Entrez”, het programmablad dat Stichting Productiehuis Alphen aan den Rijn (PA) voor deze voorstelling liet maken. De productie zorgde voor een uitverkocht Parktheater in Alphen aan den Rijn. PA probeert het allerbeste uit amateurs te halen. Omgekeerd geven amateurs het beste van zichzelf terug. Dat zie je bijvoorbeeld aan deze foto.
Marc Bahlman

kleur Hier zie je de zangeres van Marina and the Diamonds. De foto is gemaakt tijdens Eurosonic 2010 in Groningen. Ik vind deze foto mooi en krachtig door de stralen blauw licht die op haar schijnen en verschillende kleuren aannemen in het haar. **Baudewijn Neumann**

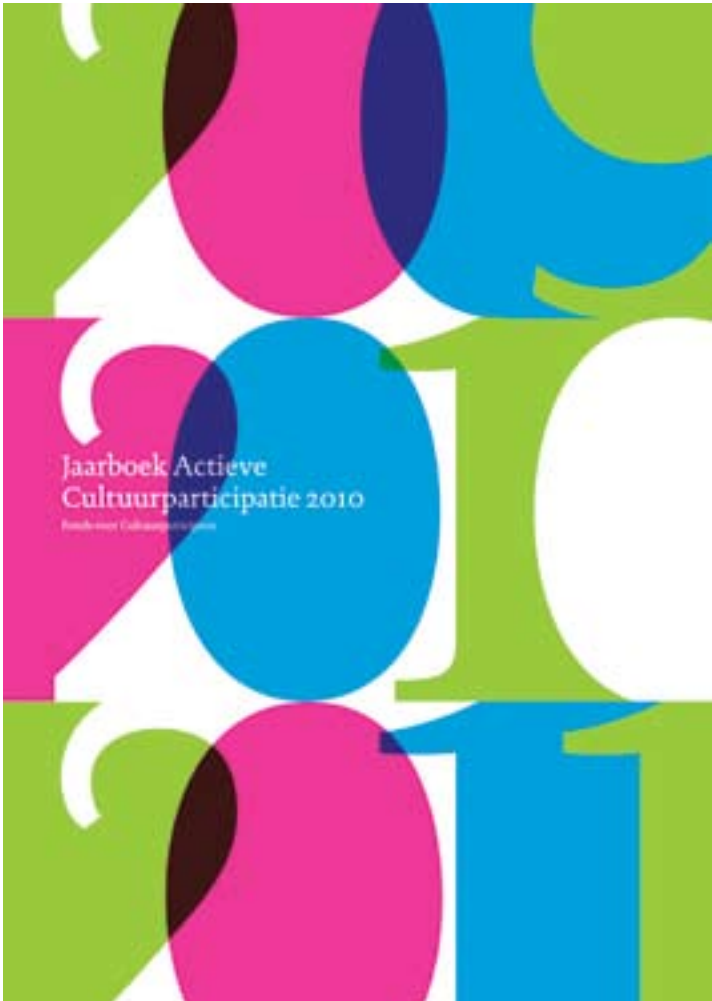
focus Deze foto is gemaakt op 28 maart 2008 tijdens een cursus portretfotografie bij het kunstencentrum in Groningen. Op de foto is een cursiste te zien van een cursus creatieve vormgeving aan hetzelfde kunstencentrum. Tussen de andere cursisten viel zij op door de absolute concentratie en gedrevenheid tijdens haar werkzaamheden. Ze heeft haar blik geen moment van het onderwerp afgehaald ondanks de drukte door de aanwezigheid van mij en enkele andere fotografen. **Erik van Echten**

durf Dit is Sophie Kroeze, de juniorstadsdichter van Hengelo voor 2010. Op deze foto leest zij voor tijdens de Boekenweektrein op 14 maart 2010. Ik vind het knap van zo'n jong meisje dat ze voor al die mensen voor durft te lezen.
Erik Wessels

schaduw Dit is een opname gemaakt van een tango-paar. De uitsnede heb ik gemaakt omdat het een mooi schaduwspel vormt met de onderbenen van de dansers. Fred Trappenburg

Reflectie op beleid

IN JUNI 2010 VERSCHIJNT HET EERSTE JAARBOEK ACTIEVE CULTUURPARTICIPATIE. DEZE DOOR HET FONDS VOOR CULTUURPARTICIPATIE UITGEGEVEN BUNDEL BIEDT EEN ANALYSE VAN EN BESCHOUWING OVER CULTUURPARTICIPATIE-BELEID. VOORAL DE VRAAG WAT BELEID WEL EN NIET VERMAG, STAAT DAARBIJ CENTRAAL. VERFRISSEND IS DAT HET ANTWOORD OP DIE VRAAG NIET (LOUTER) JUICHEND IS, MAAR KRITISCH EN REALISTISCH.

Een moment van reflectie. Zo zou men het Jaarboek actieve cultuurparticipatie het beste kunnen omschrijven. Waar Rijk, provincies en gemeenten druk bezig zijn beleid uit te zetten en uit te voeren om meer burgers te stimuleren mee te doen aan cultuur, biedt dit jaarboek hen even een blik in de spiegel: waar zijn we precies mee bezig en zitten we op de goede weg? Dat gebeurt op twee manieren: in tien gedegen beschouwingen, analyses en reviews van onderzoekers

en in negen persoonlijke columns van mensen uit de praktijk van kunst, cultuur(educatie) en media. In de vormgeving van het boek zijn beide onderdelen speels met elkaar vervlochten - de columns staan letterlijk tussen de onderzoeksbijdragen in – en ook inhoudelijk gaan beide een verbond aan. Ervaringen en overtuigingen van praktijkmensen worden gesecondeerd door inzichten uit monitor- en evaluatieonderzoek, inzichten die op hun beurt weer kleur krijgen door de geluiden vanaf de “werkvloer”.

Hoge ambities

De beschouwende bijdragen zijn te verdelen in drie themablokken. Het eerste bestaat uit drie bijdragen over de ontwikkeling en uitvoering van landelijk en decentraal beleid. In hun inleiding schetsen Teunis IJdens (Cultuurnetwerk Nederland) en Chrit van Rensen (Fonds voor Cultuurparticipatie) de ontwikkeling van het Actieplan Cultuurbereik naar de Regeling cultuurparticipatie voor provincies en gemeenten en leggen ze uit hoe het fonds te werk gaat. Hun bijdrage fungeert als venster op de rest van de bundel in die zin dat de auteurs kort vragen opwerpen die in de overige bijdragen uitgebreider aan bod komen. Het gaat daarbij vooral om de legitimatie, afbakening, invloed en evaluatie van cultuurparticipatiebeleid. Na deze schets van het landelijk kader volgen twee bijdragen over de manier waarop provincies en gemeenten invulling geven aan cultuurparticipatie. Sanne van den Hoek (Cultuurnetwerk) analyseerde de

werkplannen die de provincies en de 35 grote gemeenten indienden bij het fonds. Ze constateert onder meer dat beleidsmakers hoge ambities en verwachtingen koesteren over de invloed van cultuurparticipatie. Verder blijkt uit haar analyse dat beleidsmakers hun cultuurparticipatiebeleid nog weinig verbinden aan regulier cultuurbeleid. Toch zijn, zo blijkt uit de interviews van Karin Schaafsma (DSP-Groep) met cultuurambtenaren van vier gemeenten en twee provincies, dat de

prioriteit van beleidsmakers wel degelijk ligt bij inbedding en verankering van beleid. Bovendien zijn ze steeds meer bezig het eilandje cultuur(participatie) te verbinden met andere beleidsterreinen zoals armoedebelaid, jeugdbeleid, krachtwijken en WMO. Of zoals Ariëtte Kasbergen (medewerker centrum voor de kunsten Den Bosch) in haar column schrijft: ‘We hebben altijd wat te bieden, is ons motto en daarmee worden we tegenwoordig bij veel maatschappelijke ontwikkelingen, vieringen en activiteiten aan tafel gevraagd.’

Legitimatie

In het tweede themablok komen achtereenvolgens de onderwerpen cultuur-educatie, amateurkunst en volkscultuur aan bod. Daarbij staan (ook) vragen naar legitimatie en afbakening van het beleid centraal. Zo vraagt Ton Bevers (Erasmus Universiteit Rotterdam) zich in zijn bijdrage over cultuureducatie af waarom de overheid zich zo druk maakt over samenwerking tussen scholen en culturele instellingen: ‘Ik ken geen ander schoolvak waarbij de drang zo sterk is om de buitenwereld letterlijk binnen school te halen of klassikaal erop uit te trekken en die wereld op te gaan zoeken.’ Jan Ensink (Cultuurnetwerk

‘Ik ken geen ander schoolvak waarbij de drang zo sterk is om de buitenwereld letterlijk binnen school te halen’

Nederland) constateert dat het gros van de amateurkunstbeoefening in informele, niet gesubsidieerde verbanden plaatsvindt en dat stimulering van overheidswege dus lastig is. Waarmee hij overigens niet wil zeggen dat die overheidsbemoeienis daarom zinloos is, wel dat het fonds instellingen moet stimuleren zich meer – of ook – op nieuwkomers en vernieuwers te richten. Eenzelfde pleidooi is rode draad in de columns. Zo betoogt Johan Idema (laGroup) dat onze definities van cultuurparticipatie hoognodig toe zijn aan vernieuwing en bepleit Sandra Williams (Kratertheater Amsterdam) alternatieve en flexibele arrangementen bij kunstvakopleidingen voor talentvolle (allochtone) jongeren.

De legitimatievraag is leidend in de bijdrage van Kees Vuyk (Universiteit Utrecht) over volks-cultuur. Niet vreemd, aangezien volkscultuur een nieuwkomer binnen cultuurparticipatiebeleid is. Vuyk constateert dat er diverse (beleids)definities in omloop zijn. Zelf acht hij de definitie van volkscultuur als “cultuur van alledag” het meest werkbaar voor beleidsma-

kers. De overheid hoeft geen Sinterklaasfeest of Turkse volksdans te beschermen. Maar daar waar de cultuur van alledag mensen geen houvast meer biedt om deel te nemen aan de samenleving, is overheidsinmenging legitiem, betoogt Vuyk. ‘Het gaat bij volkscultuur niet om gemeenschappelijk nostalgisch terugblikken op een wereld die aan het verdwijnen is maar om het zoeken naar mogelijkheden om de eigen cultuur te laten aansluiten bij de cultuur van anderen in de wereld van morgen.’

Effectiviteit

Dat zijn mooie ambities en vergezichten. Maar in hoeverre is cultuurparticipatiebeleid nou succesvol? Deze vraag naar invloed en evaluatie

‘Het gaat bij volkscultuur niet om nostalgisch terugblikken op een wereld die aan het verdwijnen is maar om het zoeken naar mogelijkheden om de eigen cultuur te laten aansluiten bij de cultuur van anderen’

van beleid komt vooral in het derde en laatste themablok aan bod, met vier bijdragen over monitoring en evaluatie. Deze zijn niet zozeer ontnuchterend over het sturend vermogen van de overheid als wel over de mate waarin beleidsmakers er tot nu toe in geslaagd zijn een evidence base voor hun beleid te vinden. Ton Bevers gaf er in zijn analyse van de monitor-onderzoeken cultuureducatie al een voorschotje op. Hij constateerde dat de resultaten uit deze

onderzoeken onverge-
lijikbaar zijn door een
telkens wisselende
opzet en steekproef:
'Het is achteraf mak-
kelijk praten maar het
verdient wel aanbeve-
ling om bij vervolg-
onderzoek in dit veld
een strakkere regie te
hanteren.' Iedere beleidsmaker die positieve
uitkomsten van evaluatieonderzoek als bewijs
voor effectief beleid ziet, doet er goed aan de
bijdrage van Koen van Eyck (Erasmus
Universiteit Rotterdam) tot zich te nemen.
De auteur maakt meer dan duidelijk welke
methodologische angels en voetklemmen
er schuilen in evaluatieonderzoek. De resultaten
veranderen al naargelang de steekproef, opzet
en vraagstelling van de enquête en zeggen
vaak minder over gevoerd beleid als wel over
uitgevoerd onderzoek. Ook de Groningse
onderzoekers Quirijn van den Hoogen, Sophie
Elkhuizen en Hans van Maanen wijzen in hun
bijdrage op methodologische tekortkomingen,
in dit geval van onderzoek naar sociale effecten

**'Naast het
uitzetten en
stimuleren van
cultuurparticipatie-
beleid beoogt het
fonds uitwisseling
van kennis'**

van kunst en cultuur. Zoals gezegd hebben
beleidsmakers op dit punt grote ambities en
verwachtingen: cultuur zou sociale cohesie en
leefbaarheid bevorderen. Bewijzen daarvoor
leveren de onderzoeken tot dusverre echter
nog niet op: 'In veel empirisch onderzoek naar
sociale effecten van kunst en cultuur wordt niet
uiteengezet hoe kunst en cultuur bijdragen aan
doelen op maatschappelijke niveau.' De onder-
zoekers bevelen onder meer aan vooronderstel-

lingen beter te expliciteren
en te vertalen in meetbare
doelstellingen. Andries van
den Broek (Sociaal en
Cultureel Planbureau) tem-
pert in zijn bijdrage
anderszins de verwachting-
en over de reikwijdte van
cultuurparticipatiebeleid.
Hij beschrijft de trends in
cultuurbereik tussen 1995 en 2007 en
constateert dat toe- en afnames in deelname
los lijken te staan van overheidsbemoeienis.
Hij noemt het bijvoorbeeld 'opmerkelijk, zo
niet wrang, dat het bereik van cabaret en pop-
muziek, disciplines van podiumkunst die zich
weinig in de aandacht van het cultuurbeleid
mogen verheugen, juist wel groeide'. We
kunnen troost putten uit de bijdrage van Vladi-
mir Bina (voormalig cultuurambtenaar OCW):
Bina vergelijkt cultuurparticipatie en –beleid in
diverse Europese landen en komt tot de conclu-
sie dat de meeste landen met hun cultuur-
participatiebeleid eerder een "inspannings-
verplichting" dan een resultaatsverplichting"
nastreven. Slechts twee landen trachten daad-

werkelijk een evidence based participatiebeleid
te voeren: Engeland en Vlaanderen.

Koers

Naast het uitzetten en stimuleren van cultuur-
participatiebeleid beoogt het fonds uitwisseling
van kennis, in de overtuiging dat, zoals Teunis
Ijdens en Chrit van Rensen in hun inleidende
bijdrage schrijven, 'kennis een wezenlijke pro-
ductiefactor voor effectief en doelmatig beleid
is'. Dit jaarboek draagt bij aan deze kennis-
uitwisseling. Het is de bedoeling dat het in elk
geval in deze cultuurbeleidsperiode jaarlijks zal
verschijnen, als een kritische reflectie op lopend
beleid. Informatie, reflectie en inspiratie – dat
stond de redactie, bestaande uit Andries van
den Broek (SCP), Tynke Hiemstra (Fonds voor
Cultuurparticipatie), Marjo van Hoorn en Teunis
Ijdens (beiden Cultuurnetwerk Nederland), voor
ogen. Deze eerste editie maakt dat waar. Het
jaarboek biedt beleidsmakers en –uitvoerders
niet alleen stof tot nadenken maar ook concrete
handvatten om scherper te koersen op effectief
cultuurparticipatiebeleid.

.....

Ga naar
cultuurparticipatie.nl
voor een gratis
download
van het jaarboek.

PARELTJES VAN PROJECTEN

In 2009 ondersteunde het Fonds voor Cultuurparticipatie diverse projecten op het gebied van amateurkunst en cultuureducatie. Of het nou gaat om dansende jongens, streetpainting op Curaçao of Turkse volksdans. Alle projecten in deze reportage zijn stuk voor stuk verrassend en bronnen van inspiratie.

ECHTE JONGENS DANSEN ... **WEL**

HET PROJECT BOYS ACTION IN GELDERLAND

Honderdduizenden mensen in Nederland doen - doorgaans als amateur, in sommige gevallen als professional - aan dans. Er zijn vele vormen: volksdansen, tapdance, stijldansen, break- en streetdance, flamenco en theaterdansen, zoals klassieke ballet, moderne dans en jazzdans. Theaterdansen is onder jongens weinig populair. Boys Action brengt daar verandering in.

In de opleidingen voor theaterdansen zijn jongens sterk ondervertegenwoordigd. Dat geldt zowel voor de cursussen die lokale centra voor de kunsten aanbieden als voor de opleidingen aan de dansacademies. Als jongens al interesse hebben in dans dan is dat in urban dance, maar veel minder in theaterdansen, zoals klassiek ballet of moderne dans. In sommige opleidingen staan tegenover 60 meisjes slechts 4 of 5 jongens. Amateurdansgroepen bestaan vooral of zelfs volledig uit vrouwen. Een groot aantal mannelijke dansers in de professionele dans- en balletgezelschappen komt uit het buitenland. Vergeleken met het buitenland is het opleidingstraject in Nederland veel langer dus lopen de studenten achter qua ervaring. Het spreekt voor zich dat de artistieke leiders kiezen voor meer ervaren dansers.

Dansdocent Wil Boom heeft samen met zijn vrouw Elise Boom een aanpak ontwikkeld om aan te tonen dat er in Nederland wel degelijk jongens met talent voor theaterdansen zijn. Die aanpak is volgens hen uniek; niet alleen in Nederland maar zelfs in West-Europa. Volgens Wil en Elise Boom zorgen verschillende factoren ervoor dat talentvolle jongens niet worden ontdekt. Ten eerste zijn de dansopleidingen veelal nog gebaseerd op de eeuwenoude balletprincipes, waarbij de mannelijke danser vooral de vrouwelijke danser ondersteunt om te springen en te draaien. Dansen heeft mede daardoor in onze cultuur het imago van een bezigheid van meisjes; “echte jongens” doen zoiets niet. Er zijn vaders die hun zoon, als hij interesse heeft in dans, stimuleren toch ook op

voetbal te gaan, om geen verkeerde indruk te wekken.

Ook wordt volgens Wil Boom in de opleidingen onvoldoende rekening gehouden met de verschillen tussen jongens en meisjes in aanpak en motoriek, vooral in de puberteit. Bij meisjes kan de aandacht al op jeugdiger leeftijd uitgaan naar het leren van details en verfijndere bewegingen omdat de fijne motoriek van meisjes zich al eerder ontwikkelt. Jongens zijn meer geïnteresseerd in de wat grovere bewegingen en het benutten van hun energie omdat de ontwikkeling van hun fijne motoriek in eerste instantie achterblijft. Vandaar dat urban wel populair is bij jongens. Daarnaast hebben jongens een kortere spanningsboog dan meisjes.

Daarom heeft Boys Action, facilitair ondersteund door Hogeschool ArtEz, een aanpak speciaal voor jongens ontwikkeld waarbij de jongeren gewoon hun schoolopleiding volgen en gedurende een jaar op zaterdagen deelnemen aan de danslessen van Boys Action. De jongens volgen allen danscursussen in Arnhem (bij een theater-dansstudio), Nijmegen (centrum voor de kunsten) of Groesbeek (balletschool).

Uit de circa 120 mannelijke deelnemers aan deze cursussen zijn 45 jongeren geselecteerd voor de zaterdaglessen van Boys Action. Deze jongens zijn afkomstig uit verschillende plaatsen in Gelderland. De leerstof en het repertoire sluiten aan op de motoriek, cultuur en beleavingswereld van jongens. Zo worden diverse sprongen geoefend om de enorme energie van

de jongens te benutten. Spelenderwijs worden figuren uit het theaterdansen geoefend. Dat kan omdat er voor jongeren geen hokjes gelden; zij zien een pirouette als een uitdaging, zonder zich te bekommeren over de vraag tot welke dansvorm dit behoort. Ieder seizoen wordt toegewerkt naar een voorstelling omdat optreden juist voor jongens stimulerend werkt.

VOORBEREIDENDE LES

Zes basisscholen zullen met groepen 5 – 8 in juni de voorstelling bijwonen. Bij voorkeur vindt er ook al een voorbereidende les op de scholen plaats, bestaande uit workshops van ruim een uur, waarbij met de jongens en de meisjes apart een kleine dans wordt ingestudeerd en aan elkaar getoond.

OVERDRACHT

Het is belangrijk dat de methodiek van Boys Action wordt vastgelegd en overgedragen. In eerste instantie zal dat, met financiële steun van de provincie, in Gelderland gebeuren. Kunst en Cultuur Gelderland, de provinciale instelling voor amateurkunst, zal daarvoor de nodige ondersteuning bieden. Later kan de methodiek wellicht op landelijk niveau worden overgedragen.

FINANCIËLE ONDERSTEUNING

Boys Action ontvangt geld van enkele andere fondsen, zoals het Prins Bernhard Fonds. Het Fonds voor Cultuurparticipatie droeg 10.000 euro bij. Het totale bedrag is voldoende om het niveau van het project op een hoger plan te tillen. Zo zijn er nieuwe choreografieën ontwikkeld, specifiek voor Boys Action, en worden er aparte kostuums ontworpen. Dit was zonder de financiële bijdragen niet mogelijk geweest.

DE DANSVOORSTELLING BULU□MA

TUSSEN TRADITIONELE VOLKSCULTUUR EN CHOREOGRAFISCHE ONTWIKKELING

In de dansvoorstelling Bulu□ma, Turks voor hernieuwde kennismaking, wordt de relatie tussen traditie en vernieuwing in Turkse volksdansen onderzocht. Volksdansen in Turkije is gebonden aan traditie maar beweegt mee met hedendaagse maatschappelijke ontwikkelingen. Veel dansdocenten, vaak Turkse Nederlanders, willen de volgende generatie in Nederland Turks erfgoed meegeven. Tegelijk bestaat bij hen de wens om nieuwe choreografieën te vormen die recht doen aan de hedendaagse identiteit van Turkse Nederlanders.

Het project Bulu□ma is een samenwerking tussen choreografen uit Turkije en dansers en docenten uit Nederland. De projectorganisatie nodigde een artistiek team uit, bestaande uit hoofddocent Ahmet Demirba□ en vier docenten van de Dansvakopleiding in Istanbul, om in Nederland een nieuwe dansvoorstelling te ontwikkelen. In de voorstelling dansten amateurs samen met professionals, ervaren dansers naast dansers met minder ervaring, jong samen met oud, Turkse Nederlanders met autochtone Nederlanders en dansers uit Utrecht naast dansers uit Den Haag.

Voor de meeste dansers was Bulu□ma een eerste kennismaking met een professioneel theater. Zij werkten samen met dansers van het Internationaal Danstheater aan een avondvullende dansvoorstelling. Dit heeft gezorgd voor een kwaliteitsverbetering in de verschillende Turkse volksdansgroepen, doordat ze nu hogere eisen stellen aan de verschillende danstechnieken.

De docenten van Turkse volksdansgroepen leerden van de docenten uit Istanbul hoe vernieuwing gebracht kan worden in Turkse volksdansen en hoe gebruik gemaakt kan worden van een verhaallijn in een langere dansvoorstelling. Voor de professionele dansers van het Internationaal Danstheater en de Turkse dansers was Bulu□ma een kennismaking met amateurdansers. Zij leerden opnieuw naar hun vakgebied kijken. De samenwerking met amateurdansers ervoeren zij als verfrissend. Ramses Singeling

maakte een documentaire van de repetities. Singeling volgde de amateurdansers en hun docenten tijdens de repetities en verzorgde een integrale opname van de uitvoering in de Stadsschouwburg Utrecht. In de documentaire komt de samenwerking tussen amateurs en professionals en het conflict tussen traditie en vernieuwing in woord en beeld aan bod. Het beeldmateriaal is zowel bedoeld als studiemateriaal voor de deelnemende dansers als presentatiemateriaal van de organisatie over het opzetten en uitvoeren van een dergelijk cultureel evenement.

Bulu□ma werd één keer in de Stadsschouwburg Utrecht en twee keer in het Culturalis Theater in Den Haag uitgevoerd met ruim veertig dansers en vijftien docenten. De voorstelling in de Stadsschouwburg was bijna uitverkocht, de twee voorstellingen in Culturalis waren uitverkocht.

Videobeelden, foto's en muziek van de voorstelling stellen de deelnemende dansers in staat om Bulu□ma opnieuw uit te voeren. Dit gebeurt met succes; dansers in Den Haag hebben in de maand na de uitvoering van Bulu□ma op verschillende festivals

onderdelen en bewerkingen van de voorstelling uitgevoerd. Ook wordt Bulu□ma gepresenteerd tijdens de Nederlandse kampioenschappen Turkse Volksdansen. Bulu□ma betekende een artistieke verdieping voor veel dansers. Enkele amateurdansers hebben zelfs auditie gedaan bij het Internationaal Danstheater. Bulu□ma kan de

opmaat zijn voor het verder opbouwen van een internationaal Turks dansnetwerk en meer frequente uitwisselingsprojecten tussen Nederland en Turkije.

COPRODUCTIE

Bulu□ma is een coproductie van ZIMIHC, huis voor amateurkunst, Culturalis, het Internationaal Danstheater en de Stadsschouwburg Utrecht. De productieleiding was in handen van de afdeling Culturele Projecten van ZIMIHC. Ahmet Demirbas vormde samen met de artistieke directeur van het Internationaal Danstheater de artistieke leiding.

VERVOLG

Voor ZIMIHC was Bulu□ma een vervolg op het project Görüsmek. Opgedane kennis werd overgedragen aan Culturalis. Net als ZIMIHC heeft Culturalis als doelstelling amateurkunst te stimuleren. De samenwerking van beide organisaties zorgde voor een intensivering van de amateurdansen in zowel de provincie Utrecht als de regio Den Haag.

FINANCIËLE ONDERSTEUNING

Zonder de steun van het fonds was het project niet van de grond gekomen. Het geld (€ 15.000) is met name besteed aan de professionele choreografen uit Turkije. Zonder deze choreografen was er geen input voor vernieuwing gekomen voor de Turkse volksdansen. Door het project zijn voornamelijk ook jongeren geïnspireerd geraakt om door te gaan met dansen en is er een impuls gegeven aan het verankeren van de verschillende Turkse volksdansen in Nederland.

KUNSTEDUCATIE VOOR HET SPECIAAL ONDERWIJS

ONTMOET DE STICHTING PAPAGENO!

De overheid heeft de afgelopen tien jaar veel geïnvesteerd in kunst- en cultuureducatie voor het basis- en voortgezet onderwijs. Aandachtspunt daarbij blijft het speciaal onderwijs dat meer dan 85.000 leerlingen telt. Stichting Papageno speelt in Nederland een belangrijke rol bij het ontwikkelen en uitvoeren van kunsteducatieprojecten voor het speciaal onderwijs, in samenwerking met professionele kunstinstellingen. Een van deze projecten heet “Ontmoeten”.

Speciaal onderwijs is verdeeld over het speciaal basisonderwijs (kinderen met een lage intelligentie en problemen zoals ADHD) en het speciaal onderwijs (kinderen met een lichamelijke of verstandelijke handicap). Aan de ene kant kan kunst- en cultuureducatie juist voor deze leerlingen een grote betekenis hebben. Aan de andere kant zijn veel cultuureducatieprogramma's niet geschikt voor het speciaal onderwijs. Vanuit de provinciale steunfunctie-instellingen en gemeentelijke centra voor de kunsten is er weinig specifiek aanbod voor het speciaal onderwijs. Ook educatieve afdelingen van culturele instellingen zijn vaak op zoek naar handvatten om met deze leerlingen te werken.

‘Ontmoeten’ is een pilotserie van vijf interactieve kunsteducatieprojecten voor kinderen en jongeren met een autismespectrum stoornis. Door cultuureducatie worden leerlingen in staat gesteld om met verschijnselen om te gaan die ingewikkeld, meerduidig, metaforisch en emotioneel zijn. Juist voor kinderen met autisme is het belangrijk om zich hierin te ontwikkelen. Door kunsteducatie worden kinderen met autisme uitgedaagd om op een veilige manier hun wereld te vergroten en worden zij gestimuleerd hun vaak onvermoede mogelijkheden te ontdekken. Juist voor deze groep zijn creativiteit en verbeelding geschikt om uiting te geven aan hun gevoelens en ervaringen.

“Ontmoeten” is een multidisciplinair project. Stichting Papageno vindt het belangrijk om alle vaardigheden van de leerlingen aan te spreken en daarom mogen ze zelf kiezen met welke kunstvorm ze aan de slag willen; muziek, beeldende vorming, dans, audiovisuele kunst of poëzie. Alle vijf de kunstvormen komen samen in de eindvoorstelling. Uitgangspunt is niet dat de kinderen een autisme hebben maar het ontdekken waar de interesses en talenten van kinderen liggen, om van daaruit te onderzoeken hoe leerlingen met en zonder een beperking elkaar kunnen inspireren en waar mogelijkheden zijn tot samenwerking.

Tijdens het project maken de leerlingen op de eigen school kennis met de verschillende kunstvormen. Na deze kennismaking mogen ze kiezen welke discipline ze verder willen uitdiepen. Een week lang werken de leerlingen samen in een culturele instelling. Ze doen dat met een professioneel orkest, met kunstenaars en een regisseur met als doel het neerzetten van een kwalitatief hoogstaande voorstelling. Er wordt samengewerkt met drie professionele orkesten: Het Residentie Orkest in Den Haag, het Rotterdams Philharmonisch Orkest en het Gelders Orkest in Arnhem. Twee kunsteducatieprojecten worden uitgevoerd in samenwerking met de educatieafdeling van het Muziekcentrum voor de Omroep in Hilversum.

De kennis en ervaringen die zijn opgedaan, worden gebundeld in een reader die het expertisecentrum van Papageno gratis ter beschikking stelt aan alle professionele kunstinstellingen en scholen die interesse hebben om kunsteducatieve projecten in het speciaal onderwijs en in het bijzonder voor kinderen en jongeren met een autismespectrumstoornis uit te voeren. Tijdens de workshops en de voorstellingen werd het maakproces vastgelegd in een foto- en filmreportage waarvan een dvd beschikbaar komt voor deelnemers en andere geïnteresseerden.

ONDERSTEUNING

Dankzij de bijdrage van het fonds ad € 22.000 kan Stichting Papageno een sleutelfunctie vervullen op het gebied van kunsteducatie voor het speciaal onderwijs gericht op kinderen met een autisme spectrum stoornis. Enerzijds door zelf initiator te zijn van kunsteducatieprojecten en anderzijds door een expertisecentrum op te zetten en de specialistische kennis ter beschikking te stellen aan kunstinstellingen die met deze doelgroep werken.

RESULTAAT

Door het project Ontmoeten zijn er meer leerlingen van het speciaal onderwijs in contact gekomen met kunst en cultuur. Wat misschien nog wel belangrijker is: scholen voor speciaal onderwijs hebben door het project gezien dat het mogelijk is om met hun leerlingen aan culturele activiteiten deel te nemen.

KLEUREN VAN WILLEMSTAD

INTERNATIONAL STREET PAINTING FESTIVAL

Curaçao is een eiland dat bekend staat om zijn grote aantal kunstenaars en artistiek talent. Er zijn tal van galeries en exposities waar kunstwerken van verschillende kunstenaars worden tentoongesteld. Het betreft echter een tamelijk beperkte groep kunstenaars. Voor jongeren met artistieke talenten zijn er weinig mogelijkheden hun kunstwerken in het openbaar te exposeren. Daardoor blijven de mogelijkheden tot talentontwikkeling beperkt.

Dutch Dream Curaçao wil hierin door middel van het evenement Colors of Willemstad verandering brengen. Via dit evenement krijgen de jongeren de kans om hun talenten aan het grote publiek te laten zien. Ook komen ze in contact met professionele artiesten. Dit kan een eerste stap betekenen in het verder ontwikkelen van hun talenten.

Tijdens het evenement wordt onder andere aandacht besteed aan living statues en andere kunstvormen zoals fotografie. De basis van het evenement ligt echter bij streetpainting: het kunstzinnig beschilderen van straten is een kunstvorm die teruggaat op de zestiende eeuw in Italië. Er komen steeds meer streetpainting festivals in de wereld en een groeiend aantal bezoekers maakt kennis met de schilderijen, tegenwoordig vaak in 3D.

Streetpainting is een zeer toegankelijke vorm van kunst en kan daardoor een populaire kunstvorm worden onder jongeren op Curaçao. Men heeft slechts een aantal krijtjes en een stuk straat nodig om de kunst te kunnen beoefenen. De meeste jongeren zijn via internet bekend met de anamorfe (3D) tekeningen die bekende artiesten kunnen maken.

Colors of Willemstad vond plaats op 27 en 28 maart 2009. Een belangrijk onderdeel van het evenement werd gevormd door een serie workshops, verzorgd door internationaal beroemde streetpainters uit de Verenigde Staten en Duitsland. Zij behoren tot de internationale top in de discipline van het streetpainten. Er werd ook een internationaal befaamde speedpainter uitgenodigd: Dan Dunn. Deze heeft voor veel deelnemers en bezoekers de “ogen geopend”. Dan Dunn heeft als een soort rolmodel gefungeerd. Het was vooral bedoeld om deelnemers te laten zien wat je met kunst kunt doen en bereiken. In de workshops leerden de jongeren de kneepjes van het vak. De workshops werden gehouden in de week voorafgaande aan het evenement. Na afloop van het evenement willen

de organisatoren alle betrokken partijen benaderen om te zien wat de impact van de workshops en het festival is geweest bij de deelnemers.

Het is de bedoeling dat Colors of Willemstad een jaarlijks terugkerend evenement wordt. De

bedoeling is het te laten uitgroeien tot een plek waar talentvolle jongeren jaarlijks bijeenkomen om ideeën uit te wisselen, elkaar te stimuleren en interesse voor diverse kunstvormen op te wekken. De weg naar het evenement toe moet

voor de jonge talenten een proces worden om de kunstvorm te leren beheersen die ze op het evenement willen laten zien. De professionele kunstenaars die workshops geven moeten dit effect versterken.

FINANCIËLE ONDERSTEUNING

Het Fonds voor Cultuurparticipatie verstrekte een bijdrage van 10.000 euro voor deze workshops. Het bedrag is vooral bedoeld om de professionele docenten te betalen, inclusief hun reis- en verblijfskosten. Met de subsidie van het fonds als basis konden lokale sponsors worden aangetrokken, onder andere uit het bedrijfsleven. De organisatoren streven ernaar vanaf het tweede of derde jaar het evenement louter te financieren met lokale sponsors.

BEREIK

Er werden zo'n 5.000 tot 10.000 bezoekers per dag verwacht. Aan de workshops konden 200 jongeren deelnemen, gespreid over de week vooraf het evenement. Het aantal deelnemers over de 2 dagen was iets meer dan 200, namelijk 214. De jongeren werden geselecteerd in overleg met (teken)docenten op scholen en kunstopleidingen.

SAMEN WERKEN AAN CULTUURPARTICIPATIE

Het Fonds voor Cultuurparticipatie zet zich in om zoveel mogelijk mensen actief aan kunst en cultuur te laten doen. Dat doet het fonds niet alleen. Ook provincies en gemeenten spelen een belangrijke rol en waar mogelijk werken fonds en overheden samen. Drie politici aan het woord over actieve kunst- en cultuurbeoefening in hun regio en waarom dat zo belangrijk is.

LAURENS VERSPUIJ, WETHOUDER GEMEENTE TIEL

‘Voor mij is de belangrijkste vraag niet of Tiel cultuur “heeft”, maar dat de mensen er actief aan deelnemen, dat ze participeren. Tiel heeft een rijk verenigingsleven en de amateurkunstenaars zijn heel actief: er zijn harmonieën, fanfarekorpsen, talloze koren en veel musicalgroepen. De ondersteuning van amateurgezelschappen vinden we belangrijk vanwege het sociaal maatschappelijk belang en ook vanwege het brede bereik en de culturele bijdrage in een wijk of stad. Zo is de programmering van de schouwburg Agnietenhof in Tiel afgestemd op haar regionale functie. We bieden amateurs uit de regio een podium aan om op te kunnen treden in de schouwburg, er staan regelmatig zowel grootschalige als kleinschalige amateurproducties op de planken. Deze centrumfunctie is voor ons heel belangrijk.

AMATEURKUNST ONTSTAAT VANUIT DE MENSEN

Tiel is met 41.000 inwoners geen dorp en ook geen hele grote stad. Het is daardoor overzichtelijk genoeg waardoor de meeste mensen elkaar kennen en ook gezamenlijke activiteiten ontwikkelen. De amateurkunst komt vanuit de mensen zelf omdat ze graag samen resultaat willen boeken. Dat ontstaat in Tiel haast vanzelf. Wij zetten daar vanuit de gemeente op in door

een actief subsidiebeleid te voeren, onder andere door samenwerking te stimuleren tussen het Centrum voor de Kunsten, De Plantage, en de amateurkunst. De Plantage zorgt voor betaalbare en geschikte oefenruimte en podia. Onlangs is er op initiatief van de provincie een servicepunt ingericht voor de coördinatie van amateurkunst, met als voornaamste doel om de relatie tussen de amateurkunst, kunst-educatie en de professionele kunst te bevorderen. Zo zijn sommige docenten naast hun dienstverband bij De Plantage ook actief als docent of dirigent bij een van de verenigingen of bijvoorbeeld als regisseur bij een musical.

ALLE KINDEREN NAAR DE SCHOUWBURG

Het accent van de cultuurparticipatie ligt bij ons op de jeugd. Daar begint het inzaaien denk ik, en daar

pluk je later weer de vruchten van. Zo is ‘Riv The Kid’ opgezet, een samenwerking tussen de Rivierenlandtheaters in Culemborg, Tiel en Zaltbommel om het jeugdtheaterbezoek te stimuleren en een completer aanbod te bieden aan kinderen van 2 tot en met 12 jaar. Het resultaat is een groot kwalitatief aanbod in de schouwburgen in de regio. Er is zelfs een peuterfestival. Daarnaast vind ik het heel belangrijk om de drempel van het geld weg te halen voor mensen met minder inkomen zodat iedereen de binnenkant van het the-

ater kan zien. Door subsidie en bijdrage van de scholen kunnen alle kinderen naar de schouwburg. Zo wordt cultuur niet elitair en vergroot je het draagvlak.

HOUD DE GESCHIEDENIS LEVEND

Cultuureducatie krijgt de laatste jaren steeds meer aandacht. In Tiel hebben we, samen met de scholen, een speciaal lespakket voor het onderwijs ontwikkeld: Reizen in de Tijd. Het vertelt kinderen via speurtochten langs onder andere monumentale bomen, de trouwzaal in het oude stadhuis en het Streekmuseum over de geschiedenis van Tiel. Ze leren bijvoorbeeld welke gebouwen nog uit het verre verleden stammen, of hoe Tiel eruit zag na de Tweede Wereldoorlog. Voor iedere schoolgroep zijn er lesbrieven ontwikkeld en op deze manier wor-

den alle basisschoolleerlingen betrokken. Ik ben erg trots op dit project. Het geeft betekenis aan de stad en ik hoop dat door de manier waarop het verhaal verteld wordt, kinderen het zich na jaren nog kunnen herinneren. Zo houden we de geschiedenis levend. Voor het praktijkonderwijs en middelbaar onderwijs hebben we ook soortgelijke lesprogramma's: “Schatgraven” en “Wie zoet maakt krijgt lekkers”, over het verleden van Tiel. Mijn wens is om uiteindelijk één cultuureducatieverhaal te maken voor groep 1 van de basisschool t/m leerlingen van VWO 6. Daar zou ik de komende tijd graag aan willen werken.

Tot slot wil ik graag nog een tip aan anderen meegeven: doe het vooral samen. Wij zijn als gemeente voorwaardenscheppend bezig om

iedereen actief te laten participeren en werken daarbij samen met scholen en culturele instellingen. Want cultuur moet van onderop komen.’

‘In september vindt de 50e editie van het Fruitcorso in Tiel plaats, een evenement waar zo'n 100.000 mensen op afkomen. Mijn culturele ontplooi vind ik in het ontwerpen van de corsowagen voor het Fruitcorso, dat doe ik al jaren. Daarnaast ga ik graag naar theater, het liefst naar toneel en cabaret. Ik hou onder andere van voorstellingen van NTGent, Het Toneel Speelt en cabaretier Theo Maassen.’

‘De ambtstuin bestaat al heel lang en is ontworpen door de beroemde tuinarchitect K.G. Zocher. De tuin speelt ook een rol in het lesprogramma ‘Reis in de Tijd’. Je vindt er het ambtshuis, de trouwzaal en het staat vol met monumentale bomen. De tuin is toegankelijk voor iedereen, het is bijzonder om te zien dat er zoveel gebruik van wordt gemaakt door voorbijgangers en bij cultuureducatie.’

‘Doe het vooral samen’

CAROLIEN GEHRELS
WETHOUDER CULTUUR VAN AMSTERDAM

‘Voor mij is cultuurparticipatie meer dan alleen meedoen. Het is ook zorgen voor en houden van. Kunst en cultuur maken dat mensen hun identiteit vinden of kunnen iemands identiteit juist versterken en ontwikkelen. Dat is belangrijk omdat de wereld snel verandert en er van ons verwacht wordt even hard mee te veranderen. Kunst en cultuur geven dan vorm en inhoud aan de verschillen en de overeenkomsten want daarmee krijgen we de woorden en beelden waarmee we ons tot elkaar kunnen verhouden. Iedere Amsterdammer moet van kunst en cultuur kunnen leren, genieten en profiteren.

Cultuurparticipatie zit hem dus in eerste instantie in het bijbrengen van “cultuurwijsheid” en met deze kennis willen we mensen bij elkaar brengen en cultuurverbondenheid creëren. Door te leren van elkaar, worden mogelijkheden zichtbaar. Amsterdam wil daarin faciliteren en sturen, de Amsterdammers uitdagen en prikkelen om een culturele loopbaan te volgen. Amsterdam is erg rijk aan identiteiten en culturen. De meeste van de wereld, zo’n 177 identiteiten. Ik vind het bijzonder dat je in Amsterdam kunt zijn wie je bent, tussen mensen die anders zijn dan jij. Als voorbeeld: vandaag de dag zien we Chinese opera op podia van buurttheaters, treedt jeugd op op verschillende Amsterdamse podia, zien we aanstormend poptalent in Paradiso en luisteren we naar muziek van souldiva’s op het Black Women Festival in Zuidoost.

DE BASIS VOEDT DE TOP
EN DE TOP INSPIREERT DE BASIS

Onze aanpak om mensen te stimuleren voor participatie aan cultuur is nauw verweven met ons huidige kunst- en cultuurbeleid. Kenmerkend is de programmatische aanpak. Bij de uitvoering van ons beleid, werken we nauw en

veel samen met het Amsterdams Fonds voor de Kunst (AFK). Omdat cultuurparticipatie begint bij kennismaken met cultuur, zetten we in vanaf de leeftijd van 4 jaar, de basisschoolleeftijd. Daar hebben we beleid voor cultuureducatie opgesteld, met als doel structurele inbedding van

cultuureducatie in het curriculum van de school. De komende periode zetten we in op drie gebieden, namelijk beeldende kunst, muziekles en cultureel erfgoed. We willen een basis leggen voor latere cultuurparticipatie en kinderen de mogelijkheid bieden zich te ontwikkelen. Het is belangrijk een klimaat te creëren voor amateurplezier en waar toptalent zich kan ontwikkelen want het is de basis die de top voedt en de top die uiteindelijk de basis weer inspireert. Ik wil dat de kinderen van nu later zeggen: wat ben ik blij dat ik in Amsterdam ben opgegroeid!

MAAK GEBRUIK VAN
DE EXPERTISE IN DE STAD

Onze programmatische aanpak kent vele facetten, voornamelijk lange-termijndoelstellingen. Kunst- en cultuureducatie is daar een belangrijk onderdeel van. Een speerpunt in het programma-akkoord is dat we inzetten op drie uur kunst- en cultuureducatie per basisschoolleerling per week. Een ander programma is de ondersteuning en versterking van de amateurkunst. Onlangs zijn we van start gegaan met een viertal servicepunten amateurkunst (SAKA). Deze vormen een invulling van een ontbrekend over-

legorgaan voor de amateurkunst, dat inspeelt op behoeften van het amateurkunstveld. SAKA is nieuw, vernieuwend en bijzonder, omdat het voortkomt uit onderzoek naar en in overleg met het veld. Voor Amsterdam is het een nieuwe vorm van serviceverlening en netwerkvorming. Het maakt gebruik van de expertise die er in de stad is, en die is groot. Een ander voorbeeld zijn de afspraken die we hebben met MOCCA, het expertisenetwerk voor cultuur en onderwijs. Zij maken afspraken met scholen voor het ontwikkelen van beleidstrajecten voor cultuur. Van alle Amsterdamse basisscholen heeft in 2009 63% van de scholen beleid ontwikkeld en volgt 30% een beleidstraject. Dat zijn 159 van de in totaal 254 scholen in Amsterdam. Dit is een belangrijke basis en voorwaarde om cultuureducatie structureel in het curriculum van de school in te bedden. Wat ik belangrijk vind, is dat het project draagvlak heeft. Zorg ervoor dat iedereen zich verbonden voelt, dat komt zowel jezelf als het project ten goede. Het begint met een goede voorbereiding en zowel tijdens de voorbereiding als tijdens de uitvoering moet je profiteren van de kennis van anderen om je heen. Dat kan de directe omgeving zijn maar ook de kennis daar net buiten, zoals het culturele veld.

LANDELIJK EN LOKAAL

Amsterdam is actief op verschillende niveaus. Een voorbeeld is de komst van een nieuw theater in Zuidoost, Bijlmer Parktheater, waaraan ook het Europees Fonds heeft bijgedragen. Het is een intiem theater met een grootstedelijke uitstraling. De grote zaal heeft een capaciteit van 160 tot 270 zitplaatsen. In Zuidoost bruist het van de culturele activiteiten. Er ontbrak alleen een duidelijk podium en oefenruimte waar deze activiteiten tot hun recht kwamen. Het theater huisvest culturele organisaties en biedt zowel

de inwoners van het stadsdeel als de gebruikers van het podium veel mogelijkheden, zowel onder amateur- als professionele gezelschappen. En de programmering is tot nu toe een succes. In de toekomst willen we meer samenwerken met onderwijsinstellingen en schoolbesturen, zodat we op het gebied van talentontwikkeling en cultuureducatie gezamenlijk meer kunnen bereiken. Amsterdam is een gesprekspartner van het Fonds voor Cultuurparticipatie, samen met de andere grote gemeenten Rotterdam, Utrecht en Den Haag (G4). Om als gemeente

ook op landelijk niveau beleidssuggesties te doen of ontwikkelingen aan te kaarten, is het fonds een belangrijke “spreekbuis”. Door elkaar goed op de hoogte te brengen en te houden van wat er in de G4 gebeurt, kunnen we elkaar versterken. Daarnaast is er expertise bij het fonds, bijvoorbeeld op het gebied van muziekonderwijs, waarop Amsterdam kan meeliften en vice versa. Dit is zowel landelijk als in Amsterdam een belangrijk beleidsthema.

‘Ik hou ontzettend van lezen en van muziek; luisteren én spelen. Ik speel piano en een klein beetje dwarsfluit en doe dat sinds mijn vijfde. Ik luister graag naar klassieke muziek en pop en hou juist van de variatie die Amsterdam kenmerkt. Zelf heb ik Nederlands gestudeerd en lees erg graag. Mijn favoriete schrijvers zijn Oran Pamuk, Stefan Zweig en Coetzee.’

‘Carré is de parel aan de Amstel die iedereen kent. Voor velen laagdrempelig omdat voorstellingen vaak ook op TV worden uitgezonden. 400.000 bezoekers komen er jaarlijks genieten van wereldmuziek tot musical en van popmuziek tot boxgala’s. Het is een plek waar de magie van het theater mooi wordt overgebracht.’

‘Kunst en cultuur geven vorm en inhoud aan identiteit’

JANNEWIETSKES DE VRIES
GEDEPUTEERDE VAN
DE PROVINCIE FRYSLÂN

Cultuur maakt de provincie Fryslân tot wat het is omdat het overal te vinden is. Het is heel dichtbij en decentraal, en daardoor laagdrempelig en toegankelijk. Fryslân heeft elf steden, dat is een hele andere opzet dan in andere provincies, waar vaak één grote stad is waar het meeste zich afspeelt. In Fryslân is dat verspreid en dat biedt andere mogelijkheden.

‘Cultuurparticipatie is een van de speerpunten van ons cultuurbeleid. De provincie Fryslân doet het al heel goed, vandaar dat onze ambitie ook hoog ligt. Een belangrijke doelstelling is dat nog meer mensen in de provincie meedoen. Met dat doel hebben we ook een aantal instrumenten ontwikkeld, zoals het maken van afspraken met de zes cultuurscholen in de provincie zodat ze elkaar niet beconcurreren maar juist gebruik maken van elkaars kwaliteit. Zo heeft Heerenveen het thema ‘sport’, Drachten staat voor meer laagdrempelige kwaliteit: ‘het meemaken’, en Leeuwarden heeft als culturele hoofdstad de meeste festivals per jaar. Niet alleen van Fryslân, maar zelfs van heel Nederland. Daarnaast speelt cultuureducatie bij ons een grote rol. Inmiddels doet 85% van de scholen mee aan programma’s kunst- en cultuureducatie. Ook ondersteunen we productiehuisen voor jongeren en theaters op hoog niveau en stimuleren we ze om met elkaar samen te werken en ook de scholen hierin te betrekken. Een voorbeeld is het landelijk theatergezelschap Tryater. Zij spelen voornamelijk in de provincie in schouwburgen maar ook in dorpshuizen, op scholen en op andere locaties. De voorstellingen zijn Friestalig maar soms worden ze ook in het Nederlands vertaald. Bij Tryater spelen professionele acteurs, die ook hun verantwoor-

delijkheid nemen voor jong talent en af en toe werken ze met amateurs.

TALENT
ONTWIKKELING

In onze provincie is de amateurkunst heel levendig, er zijn bijvoorbeeld talloze gezelschappen, popbands en ontzettend veel

openluchtvoorstellingen. Dat zorgt vanzelf voor sociale cohesie. In Fryslân gebeurt alles decentraal, waardoor er geen cultuurelite is. Je begint bij je dorp in de harmonie en je groeit steeds verder uit, soms zelfs tot in het Concertgebouw. De koppeling tussen de professionals en amateurs is hierdoor erg dichtbij, waardoor de uitwisseling tussen beide groepen heel natuurlijk plaatsvindt. Om dit nog meer te bevorderen, stimuleren we bijvoorbeeld professionele begeleiding van amateurkoren met een regeling, waarmee gekwalificeerde musici een bijdrage leveren aan de innovatie van de koorzang door amateurs. We investeren ook veel in talentontwikkeling, onder andere door het in stand houden van verenigingen zoals jeugdorkesten en het vernieuwen en verjongen van de leden. Op deze manier willen we ervoor zorgen dat jongeren op een breder vlak dingen met elkaar ondernemen, en koppelen we jeugdamateurs aan professionals. Profs treden regelmatig op bij een concert of opera maar spelen ook in de provinciale orkesten en blijven lokaal. Op deze manier werkt de ontwikkeling van het talent stimulerend voor iedereen en werkt het beide kanten op.

MAAK SAMEN EEN MANIFESTATIE

Iets waar ik trots op ben over volkskunst, is dat een groot deel van alle musea in Fryslân

verhalen verzamelt uit de omgeving van het museum. De musea laten de verhalen van het dorp en de geschiedenis zien zodat deze niet verloren gaan. Verder werken ze ook samen in het maken van lespakketten voor scholen en organiseren ze jaarlijks een breed scala aan activiteiten voor kinderen en hun grootouders onder het thema: ‘Help Pake (opa) en Beppe (oma) de vakantie door’. Kinderen kunnen dan, op vertoon van een grootouder, gratis musea bezoeken. De ‘Culturele Karavaan’, nu nog de werktitel, is een ander project waar ik trots op ben. Verschillende groepen, waaronder

‘Ik vind het heel belangrijk dat initiatiefnemers in de cultuur zich bewust zijn van hun wortels en daar nieuwe aspecten aan toevoegen. De beeldentuin La Lanka in Tynje is daar zo’n voorbeeld van en biedt zowel gerenommeerde als beginnende kunstenaars een podium aan. De galeriehouders zijn constant in de weer nieuwe aanknopingspunten te vinden waarop kunstenaars reflecteren op hun omgeving en maken dat voor een breed publiek toegankelijk. Het gebeurt regelmatig dat bezoekers zich door middel van de aanwezige documentatie oriënteren op oplossingen die door gearriveerde kunstenaars geboden worden. Daarmee weet La Lanka een hooggekwalificeerd aanbod te combineren met een lage drempel voor geïnteresseerde bezoekers.’

‘Er is
niets mooiers
dan met elkaar
muziek maken’

theatermakers en muzikanten, trekken in de provincie van dorp naar dorp en brengen alle verhalen, tradities, eigenaardigheden en de specifieke kracht van dat dorp voor het voetlicht. Ze voeren debatten en discussies over problemen in het betreffende dorp zoals leegloop van de jongeren maar ze komen ook om bijvoorbeeld Friese boeken te promoten of te praten over landschappelijke veranderingen. Wat is bijvoorbeeld de impact voor een dorp als er een viaduct komt? Of hoe gaan we met verhalenvertellers om, met tradities, met talenten en problemen? Iedereen wordt erbij betrokken,

want liefhebbers van cultuur hebben vaak goede ideeën over de rol die cultuur kan spelen bij de inrichting van een woonomgeving. Deze mensen worden dan bijgestaan door professionals en gezamenlijk maken ze een manifestatie waarbij professionals en amateurs op een natuurlijke manier bij elkaar komen. De Culturele Karavaan gaat over het verleden, het heden en de toekomst en vormt de slagader van de ambitie op maatschappelijk, economisch en cultureel gebied.

‘Ik kom uit de traditie van de korpsen en vanaf mijn zesde speelde ik al bij de plaatselijke muziekvereniging op de cornet (kleine trompet) en achter de piano. Daarnaast speelde ik ook theater en droeg ik poëzie voor. Het lijkt mij heel leuk om iedere vrijdagavond muziek te maken met anderen. Door alle drukte komt dat er nu niet van. Dan zou ik weer gaan blazen, dat is letterlijk ontlading. Je blaast je lucht uit en daar krijg je weer ruimte van. Er is niets mooiers dan met elkaar muziek maken.’

Laurens Abbink Spaink debuteerde met de roman BROER (Podium 2004), een messcherp verhaal over het verlangen naar degene die je nooit zult zijn. Daarna verzorgde Abbink Spaink voor Paul Verhoeven de “novelisation” van diens succesfilm Zwartboek. Zwartboek - Het boek beleefde maar liefst zes drukken en werd o.a. vertaald in het Japans en Spaans. Hij schrijft columns en verhalen en publiceerde in uiteenlopende tijdschriften, van Literair Magazine Passionate tot glossy La Vie en Rose.

The Willing Suspension of Disbelief

Laurens Abbink Spaink

.....

In juni, als de subsidies uitbundig bloeien, daal ik de Parnassus af en begeef me in het Dal der Stervelingen. Om precies te zijn pak ik trein en taxi naar boswachterij De Wespensteek. Daar slaat De Stichting ter Verheffing van het Nederlandse Volk ieder jaar haar tenten op. Het volk kan in de Nederlandse buitenlucht leren dansen, schrijven, beeldhouwen, schilderen, zingen, muziek maken, acteren, fotograferen en filmen. De folder ronkt: Onze docenten zijn uitsluitend professioneel kunstenaar.

Aan mijn eerste jaar denk ik met gemengde gevoelens terug. Het regende onafgebroken en de druppels sloegen zo hard op het tentdoek dat ik mezelf niet kon verstaan. Tegenover mij, aan een lange tafel zaten zestien vrouwen, gemiddelde leeftijd vierenvestig. Er ging iets dreigends uit van de manier waarop ze me aankeken. Met luide stem zette ik het contract tussen lezer en schrijver uiteen. Dat contract is, zoals u weet, gebaseerd op zelfbedrog aan lezerszijde. Schrijvers liegen en lezers geloven, tegen beter weten in, het verhaal dat ze op de mouw gespeld krijgen. Daarbij moet de schrijver zich aan regels houden, anders verstoort hij de fictionele droom en werpt de lezer het verhaal terzijde. ‘Interessant,’ viel Paula mij in de rede. Paula was onderwijzeres en wilde schrijven omdat ze vorig jaar al had gedanst. ‘Wanneer gaan we schrijven?’ De bijval die ze kreeg grensde aan muiterij. ‘Ja, we willen aan de slag.’ Ik glimlachte minzaam maar stond doodsangsten uit. Ik stelde

me voor hoe Ina op zou staan en zeggen: ‘Jij bent helemaal geen schrijver. Je doet maar alsof.’ ‘Jullie toch ook?’ kon ik aanvoeren. ‘Alleen deze week! En wij hebben ervoor betaald!’ Ontmaskering, pek en veren, schavot, breinaalden en een ketel kokende olie. Het zou kunnen. Wat onderscheidde mij van mijn cursisten? Een debuutroman, wat losse publicaties. Een grote waffel en wat mazzel. De groep scandeerde: ‘Schrij-ven! Wij willen schrij-ven.’ ‘Pennen klaar!’ riep ik, ten einde raad. ‘En... Schrijf!’ Gemor rondom. ‘Maakt niet uit wat. Klaar?’ Ik telde af als een quizmaster. Dat werkte. Alleen nog het gekras van pennen hoorbaar. En de regen, zachter dan zojuist, bijna gezellig.

’s Avonds sprak ik Huub, een wat oudere percussionist met vriendelijke oogopslag. Ik vertelde over mijn angst voor het schavot en de breinaalden. ‘Flikker toch op,’ zei hij, minder empathisch dan ik had gehoopt. “t Gaat om de mensen, hoe zij jou zien. Voor hen ben jij toch die schrijver. Wees hem dan ook.’ Toen ging hij naast de docente bewegingstheater zitten. Huub had gelijk. Workshop geven, workshop volgen bij de Stichting was niet anders dan the willing suspension of disbelief. Een akkoord waarin maker en consument kortstondig samensmelten en tot grote hoogte stijgen. Een droom waarin alles wat gemaakt wordt ertoe doet en gezien wordt. De laatste avond was bonte avond. Optredens, slotstukken, eindpresentaties. Het feest na afloop was uitbundig. Een explosie van opluchting dat het gelukt was. En dat iedereen naar huis mocht en de loodzware last van het kunstenaarschap mocht achterlaten.

Komende zomer is de eerste in zes jaar dat ik geen les geef. Inmiddels heb ik een goedbetaalde kantoorbaan en zwaar gebrek aan vrije dagen. Wel heb ik me bij de Stichting opgegeven voor een workshop Argentijnse tango, want een beetje passie in mijn leven zou niet gek zijn.

DE KUNST VAN HET SPIEGELEN

Kunstenaars zijn kunstenaars. Of niet? Zijn er verschillen tussen amateurs en professionele kunstenaars? In wat hen drijft en boeit? In hoe ze werken? Of herkennen ze zich in elkaar? Lijken ze op elkaar of leren ze van elkaar? Het fonds bereidde in 2009 het programma Het beste van twee werelden voor waarin de samenwerking tussen amateurs en professionals wordt gestimuleerd. In de Kunst van het Spiegelen komen tien professionele en amateurkunstenaars aan het woord over zichzelf en elkaar.

PROFESSIONAL LONNEKE VAN LETH

Dat danseres en choreografe Lonneke van Leth (1976) talent heeft, is op jonge leeftijd al duidelijk. Op haar negende wordt ze aangenomen op de dansopleiding van de Hogeschool voor de Kunsten in Arnhem en op haar vijftiende stapt ze over van het atheneum naar het HBO.

Een logische stap volgens Lonneke. 'Als je op je negende al vijf dagen per week traint, is dansen meer dan een liefhebberij.' Ze gaat als een speer en studeert in maar liefst drie jaar af. Inmiddels is ze artistiek leider van haar eigen interdisciplinaire platform Ballet van Leth, met als thuisbasis Theater aan het Spui in Den Haag. 'Die naam was eigenlijk een geintje. Als klein meisje hoorde ik altijd: "Lonneke van Leth zit op ballet".' Nu probeert ze die naam soms een beetje weg te moffelen omdat veel mensen bij ballet aan meisjes in roze tutuutjes denken. Die zul je in Lonnekes werk echter absoluut niet tegenkomen. Want hoewel de naam Ballet van Leth wellicht een klassiek gezelschap suggereert, is het een interdisciplinair platform. Dit betekent een platform waar dansers, acteurs, beeldend kunstenaars en regisseurs samenwerken en uiteindelijk een samengesmolten geheel op de planken zetten. Lonneke haalt veel inspiratie uit die andere disciplines. Dit levert vernieuwende voorstellingen op. Ze legt uit: 'Als ik een idee heb voor een nieuwe

voorstelling, gebruik ik alles wat ik nodig heb.' Ze werkt dus niet per se uitsluitend met (professionele) dansers. 'Wil ik iets met opera, dan schakel ik gerust een operazanger in.' Zo worden toeschouwers van Ballet van Leth steeds weer verrast. In recensies is dan ook regelmatig terug te vinden dat het lijkt of Lonneke zichzelf steeds opnieuw uitvindt. 'Ik probeer een nieuwe theatertaal te ontwikkelen om dans voor een steeds groter publiek toegankelijk te maken.' Realistische voorstellingen met een duidelijk verhaal, waarbij herkenbaarheid en humor een grote rol spelen, helpen daarbij. Zo probeert Lonneke met The Match, een danstheaterspektakel over het Nederlands elftal dat zich voorbereid op het WK uit Zuid-Afrika, ook mensen aan te spreken die normaal gesproken niet zo snel naar een dansvoorstelling gaan. Zo vraagt ze in de steden waar de voorstelling speelt jongens en meisjes van lokale voetbalclubs mee te doen. Op deze manier integreert ze de kunst in de samenleving. Lonneke vindt namelijk niets vervelender dan voor twee man en een paardenkop te spelen. Tot nu gebeurt dat gelukkig zelden. 'Als het zo doorgaat, hoor je mij niet klagen. Het publiek weet van te voren nooit wat ik uit mijn hoge hoed tover maar als ze gaan omdat ze weten dat het leuk wordt, ben ik hartstikke tevreden,' besluit ze.'

REACTIE VAN YVON OP LONNEKE
'Een topverhaal van Lonneke. Super dat ze niet conformistisch is en dingen met elkaar wil verbinden. Echt prachtig dat ze een nieuwe theatertaal wil ontwikkelen. Ga zeker kijken als er wat van haar speelt. Ben heel nieuwsgierig geworden.'

'Het publiek weet van te voren nooit wat ik uit mijn hoge hoed tover maar als ze gaan omdat ze weten dat het leuk wordt, ben ik hartstikke tevreden'

AMATEUR YVON KOOLE

Als kind zat Yvon Koole (1951) op jazzballet en gymnastiek. 'Op klassiek ballet mocht ik niet. Dat vonden mijn ouders niet passen in mijn opvoeding.' Maar een half jaar geleden kwam het er dan toch van. Een vriendin vroeg of ze zin had om samen balletlessen te gaan volgen. Inmiddels danst Yvon één keer per week in een klasje van acht vrouwen op een balletschool in Den Haag.

Ze vindt het heerlijk. 'En dat niet alleen. Ballet is voor mij veel meer dan alleen dansen. Je bent je heel bewust van je lichaam. Je voelt al je spieren, die je heel geconcentreerd gebruikt. Daardoor gaat niet alleen mijn lichaam maar ook mijn geest open tijdens het dansen. Eigenlijk is het een heel geconcentreerd en toch vrij gevoel.' Yvon geeft een voorbeeld: 'Mijn hond was overleden en ik had nog niet gehuild. Dat mocht niet van mezelf. Tot ik naar balletles ging. Toen de lerares de muziek aanzette en we begonnen met onze oefeningen, kwamen de tranen vanzelf.' De kwaliteit van het dansen zit voor Yvon in het geestelijk plezier dat ze eraan beleeft. Ze had dan ook geen zenuwen maar vooral veel zin in de performance die ze een paar maanden geleden gaf met de andere vrouwen van haar klas. 'Het was op het Lange Voorhout hier in Den Haag. Met leerlingen van andere balletscholen voerden we onze ingestudeerde dans op. We droegen zwarte pakjes en heksenhoeden op ons hoofd. Dat het regende gaf niets. Het was geweldig.' Hoewel Yvon dus nog maar een paar maanden danst, krijgt ze eigenlijk al haar leven lang de vraag of ze ballerina is. 'Het heeft te maken met mijn verschijning denk ik. Ik loop nogal rechtop. Ik denk dat mensen dat koppelen aan een danseres. Toen ik twintig jaar geleden in het ziekenhuis lag voor een hernia, deed ik bijvoorbeeld veel oefeningen vanuit bed op de videoclips van MTV. Toen dachten de artsen het ook. Terwijl ik mijn spieren gewoon probeerde soepel te houden.' Yvon beperkt zich met dansen dus niet alleen tot de balletzaal. 'Ik deed

vroeger ook wel eens dansspasjes in de supermarkt achter mijn boodschappenkar. De kinderen vonden dat vreselijk omdat iedereen naar me keek.' Een andere liefhebberij van Yvon is fotograferen. 'Niet zo gek misschien; het gaat allebei over kijken. Alleen bij fotograferen kijk je door de lens naar buiten, bij dansen kijk je als het ware bij jezelf naar binnen.' Bovendien gaan beiden over compositie, concentratie en snelheid. Yvon danst niet alleen zelf graag, ze gaat ook graag naar voorstellingen. 'Toen ik jonger was, vond ik bijvoorbeeld Rudi van Dantzig een geweldige danser. Tegenwoordig zie je veel zangeressen die ook ontzettend goed kunnen dansen. Neem Beyoncé, ik vind het geweldig leuk om naar zo'n danseres te kijken!'

REACTIE VAN LONNEKE OP YVON
'Leuk om te lezen, zo zie ik ze vaak ook bij mijn leerlingen uit Delft. Dat ze zo ontzettend gepassioneerd zijn. Dat zijn profs natuurlijk ook, anders waren ze er nooit aan begonnen maar het is op een gegeven moment ook je werk waar je zo ontzettend veel van houdt.'

'Dat het regende, gaf niets. Het was geweldig'

DANS

PROFESSIONAL
GIJS SCHOLTEN VAN ASCHAT

‘Waarom moet ik zo nodig dat toneel steeds weer op?’

Gijs Scholten van Aschat (1959) staat al jaren op de planken in de Nederlandse theaters als acteur, voornamelijk van klassieke werken. Hij begon, na zijn opleiding aan de Toneelacademie in Maastricht, bij de Haagse Comedie wat later het Nationale Toneel werd. Tien jaar lang speelde hij in stukken van bijvoorbeeld Shakespeare en Tsjechov.

Later nam hij ook televisie- en filmrollen voor zijn rekening. Zo was hij te zien in tv-series als Oud Geld, Pleidooi en de recent uitgezonden serie Annie M.G Schmidt. ‘De afwisseling tussen theater, film en televisie vind ik prettig maar het vak leer je toch het beste op het toneel. De repetities gaan vaak dieper dan bij film of televisie. Er is meer tijd voor rolontwikkeling en het onderzoeken van verschillende mogelijkheden binnen de tekst. Een repetitieperiode begint met het uitvoerig lezen van het stuk. Ook maakt de regisseur zijn ideeën

duidelijk. Er is ruimte voor discussie maar als acteur ben je toch voornamelijk gefocust op je eigen rol. De regisseur heeft het overzicht over het totaalbeeld.’ Bij iedere nieuwe rol gaat Gijs op zoek naar wat voor soort figuur zijn personage is. Als ingang hiervoor gebruikt hij dagelijks klein gedrag dat bij het personage zou kunnen passen. ‘Dan denk ik bijvoorbeeld: Dit is typisch zo’n man die altijd verkouden is. Dan speel ik uiteindelijk niet dat hij verkouden is maar het is wel een ingang om het personage goed neer te zetten.’ Zo probeert Gijs van alles uit zodat hij de regisseur verschillende opties kan aanbieden. ‘Bij acteren werkt het eigenlijk hetzelfde als bij soep koken. Je gebruikt een extract, daar gooi je van alles bij en aan het eind heb je iets totaal nieuws en zie je niet meer wat je er in het begin allemaal ingestopt hebt.’ Gijs stelt zichzelf volledig in dienst van het stuk om het verhaal zo goed mogelijk te vertellen. De balans tussen inspanning en ontspanning is hierbij voor hem erg belangrijk. ‘Het meeste plezier heb ik als ik in het moment speel en niet te veel focus op wat het moet worden. Zodra ik alleen maar bezig ben met het resultaat, slaat mijn fantasie dood.’ Vorig jaar hield Gijs een sabbatical wat betreft zijn theaterwerk. De balans tussen inspanning en ontspanning was verstoord. ‘Ik had tijdens mijn sabbatical echt wel momenten waarop ik dacht: Waarom moet ik zo nodig dat toneel steeds weer op? Altijd die druk, altijd die stress!’ Maar het antwoord op die vraag is simpel: ‘Het is de drang om de geraaktheid die ik bij bepaalde verhalen, teksten en personages heb over te brengen op anderen. Die geraaktheid wil ik delen.’ En daarin slaagt Gijs tot nu toe goed. Hij heeft al verschillende onderscheidingen gekregen voor zijn theaterwerk, waaronder de Van Dalsumring. ‘Met die ring maak ik deel uit van de Nederlandse theatergeschiedenis en dat is leuk.’

REACTIE VAN JULES OP GIJS:
‘Ik las het interview met Gijs Scholten van Aschat en ik dacht: wauw! Hoe kan het toch dat alle acteurs en regisseurs zo tot mij doordringen...Ik denk dat dat komt omdat het mijn droom is om een carrière zoals Gijs te hebben en te acteren voor je brood. Hierdoor kijk ik wel een beetje op tegen tegen een man als Gijs, aangezien ik het al een hele prestatie vind om aangenomen te worden op een toneelschool.’

AMATEUR
JULES RUIG

Toegelaten worden op de toneelschool in Londen is een grote droom van Jules Ruig (1994). ‘Op die school krijg je behalve acteervakken bijvoorbeeld ook paardrijles en zwaardvechten. Het is een brede opleiding. De toneelopleidingen in Nederland zijn ook goed denk ik maar studeren in het buitenland lijkt me gewoon leuker.’

Jules zit nu nog in het derde jaar van de Vrije School in Den Haag. Binnenkort moet hij een profiel kiezen. Dat wordt waarschijnlijk Cultuur en Maatschappij. ‘Dan krijg je vakken als drama en kunstgeschiedenis.’ Maar de school organiseert ook om het jaar dramaproducties waar alle leerlingen van een klas aan kunnen meedoen. Zo speelde Jules in de musical Oliver van Charles Dickens. ‘Ik was Fagin, de boevenbaas. Fagin is een rare, mysterieuze man. Dat soort personages vind ik leuk om te spelen omdat ik daar veel fantasie in kan stoppen. Maar de rol van Sjakie was ook leuk. Dat is een hele gewone jongen, maar wel de held van het verhaal.’ Jules zit al een aantal jaar op jeugdtheaterschool Rabarber. Daar is hij vorig jaar een half jaar bezig met repetities voor de voorstelling Sjakie en de chocoladefabriek, waarin Jules Sjakie speelde. De voorstelling was uiteindelijk een weeklang in het Theater aan het Spui te zien. ‘Dat was gaaf, spelen in een echt theater en door de artisteningang naar binnen en weer naar buiten. Hoewel, ook wel jammer dat daardoor niemand me kon zien,’

grapt Jules. Jules had de hoofdrol. Maar met tekstleren heeft hij geen moeite. ‘Ik oefen gewoon altijd en overal. Als ik de hond uitlaat of als ik onder douche sta. En maanden later ken ik de tekst nog steeds. Het gaat er best wel makkelijk in en daarna nog maar moeilijk uit.’ Acteren in films lijkt Jules ook leuk maar hij denkt dat hij beter is op het toneel. ‘Bij film moet je constant rekening houden met de camera en dat lijkt me best wel moeilijk. En live spelen houdt me scherp. Je mag geen fouten maken. Bij film kun je het nog een keertje over doen als het misgaat.’ Nog een voordeel van het theater vindt Jules dat je het publiek voelt. ‘Dat geeft echt een kick al die mensen in de zaal. En dan dat gevoel als je klaar bent en de foyer in komt en iedereen daar staat, geweldig!’ Sinds de rol van Sjakie weet Jules het zeker: Hij wil acteur worden, het in ieder geval proberen. ‘Ik ga de komende jaren heel veel oefenen en zoveel mogelijk audities doen. En dan maar kijken hoever ik kom. Maar opgeven zal ik niet snel!’

REACTIE VAN GIJS OP JULES
‘Voor iemand van vijftien jaar heeft Jules al veel gedaan. Ga naar de toneelschool zou ik zeggen en kies een goeie!’

‘Ik oefen gewoon altijd en overal. Als ik de hond uitlaat of als ik onder de douche sta’

‘Bovendien zag ik de klassen-verschillen steeds groter worden en de mogelijkheden om uit de ellende te komen steeds kleiner. Daar wilde ik iets mee doen’

PROFESSIONAL TIRZO MARTHA
Tirzo Martha (1965) woont en werkt op Curaçao en is met name beroemd om zijn installaties die overal ter wereld worden tentoongesteld. Deze installaties bestaan vrijwel altijd uit objecten, elementen en attributen die Tirzo verzamelt uit het dagelijks leven van de Caribische samenleving. Hij probeert ze vanuit een ander perspectief tentoon te stellen waardoor mensen een nieuwe laag ontdekken dan alleen die van gebruiksvoorwerp.

De emotionele bagage die bij de objecten hoort, is hierbij net zo belangrijk als het object zelf. Door de manier van componeren wil Tirzo de kijker confronteren met zijn vooroordelen, mentaliteit en interpretaties. Tirzo wordt vaak een conceptuele en/of sociaal geëngageerde beeldend kunstenaar genoemd. Zelf wil hij geen etiket op zijn werk plakken. ‘Zolang ik nog van alles met mezelf te communiceren heb, kan ik niet tot zulke conclusies komen.’ Duidelijk is

wel dat Tirzo’s werk een reactie is op wat hij ziet in het dagelijks leven om zich heen. Het begon toen Tirzo opgroeide en zich bewust werd van de onrechtvaardigheden in zijn land. ‘Armoede was de grootste boosdoener. Er was sprake van slechte huisvesting, gebrek aan voedsel en vaak hadden jongeren niet eens kleding en schoeisel om naar school te kunnen. Bovendien zag ik de klassen-verschillen steeds groter worden en de mogelijkheden om uit de ellende te komen steeds kleiner. Daar wilde ik iets mee doen.’ Tirzo kwam eerst uit bij muziek. ‘De mensen hier houden van tambu. Dit is een muziekvorm die vaak wordt gezien als uitlaatklep voor gebeurtenissen in een gemeenschap.’ Toen Tirzo op een dag tegen een LP hoes van The Wall van Pink Floyd aanliep, was hij echter zo geraakt door het beeld dat hij meer “plaatjes” ging zoeken. Zijn werk begon dus letterlijk met beelden. Tirzo heeft een paar jaar aan de Hogeschool voor de Kunsten in Utrecht gestudeerd maar is toch weer teruggegaan naar Curaçao. ‘Er zijn hier geen structuren voor hedendaagse kunst en de Curaçaoënaars hebben weinig belangstelling voor kunst. Deze gebreken prikkelden mij in mijn werk en voedden mijn creativiteit. De manier van leven en de mentaliteit van de mensen is ook belangrijk voor mijn beeldtaal.’ Naast zijn eigen werk zet Tirzo zich ook in voor projecten met mensen uit alle lagen van de bevolking om kunst te integreren in de samenleving. Zo begeleidde hij ooit een project met gedetineerden die hun interpretatie van een kerstboom moesten creëren. ‘Een heel bijzondere ervaring om te zien hoe die stoere, zware criminelen met de dag veranderden in zachte, tedere jongens die hun menselijke kant ruimte gaven.’

REACTIE VAN RONALD OP TIRZO
‘De integratie van kunst in het dagelijks leven (en andersom) is een interessant gegeven. Het is een mooie oplossing om kunst en cultuur te combineren met sociale projecten. Dan breng je kunst en leven echt samen en zie je directe resultaten. Het is een luxe dat ik de ruimte en de mogelijkheden heb om te kunnen schilderen wat ik wil. Als ik op Curaçao geboren zou zijn, zou mijn idee over kunst en wat ik maak heel anders zijn geweest en zou ik misschien ook meer conceptueel dan esthetisch bezig zijn.’

**AMATEUR
RONALD POSTMA**

Als kind tekende Ronald Postma (1989) graag. Hij wist dan ook al op jonge leeftijd dat hij naar de kunstacademie wilde. Op zijn achttiende werd hij aangenomen in Den Haag maar na een half jaar stopte hij met de opleiding. ‘Kunst maken was altijd een hobby geweest en ineens móest het. Bovendien werkten ze op de academie heel erg conceptueel.

Het idee achter wat je maakte was belangrijker dan de kunst zelf. Deze filosofie past niet bij mij. Ik wil dingen maken omdat ik ze mooi vind.’ Ronald besloot na deze “domper” een paar maanden op reis te gaan. Het kladblok dat hij in zijn rugzak had gestopt, heeft hij nauwelijks aangeraakt. ‘De teleurstelling dat de opleiding niet was wat ik ervan had verwacht, was nog steeds groot.’ Inmiddels heeft Ronald vooral het schilderen herontdekt. ‘Ik was gewoon vergeten hoe leuk ik het vond.’ Momenteel werkt hij aan een serie portretten. ‘Het idee ontstond in een koffietentje waar langgerekte panelen hingen in felle kleuren. In mijn verbeelding zag ik ineens een van mijn vrienden op die panelen staan met een Venetiaans masker op. Snel schetste ik het idee op een blaadje zodat ik het niet zou vergeten. Vervolgens zette ik die vriend met zo’n masker op de foto en begon ik met schilderen naar aanleiding van die foto’s.’ Achter de maskers zit niet echt een idee. ‘Wat andere mensen er voor betekenis aan geven, moeten ze zelf weten. Kunst is een persoonlijke ervaring. Ik hou er niet van om anderen mijn idee op te dringen.’ Meestal gaat Ronald aan de slag op de zolder van zijn ouders. Daar heeft hij meer ruimte dan op zijn kamer van dertien vierkante meter in Utrecht. ‘Mijn doeken span ik zelf. Dat vind ik niet alleen leuk om te doen, het is voor mij ook onderdeel van het schilderproces. Bovendien kan ik op deze manier zelf het formaat bepalen.’ Als de serie portretten af is, zou hij ze dolgraag ergens exposeren. ‘Het liefst in een horecagelegenheid, zodat mensen tijdens het eten lekker naar mijn schilderijen kunnen kijken. Dat is toch veel leuker dan zo’n ste-

riële galerie?’ Aan de Universiteit van Utrecht studeert hij nu Taal- en Cultuurstudies, waar hij onder andere vakken volgt over verschillende kunststromingen. Op deze manier doet hij veel kennis op. In zijn vrije tijd gaat Ronald graag naar musea waar hij ook inspiratie opdoet. ‘De serie waar ik nu aan werk is geïnspireerd op het werk van kleurkunstenaars als Mark Rothko en Barnett Newman, alleen combineer ik Colorfield Painting (kunst die bestaat uit kleurvlakken) met het figuratieve.’ Of Ronald na de universiteit alsnog naar de kunstacademie zal gaan, betwijfelt hij. ‘Ik geloof dat ik toch meer autodidactisch ben ingesteld. Ik ontdek de dingen liever zelf.’

REACTIE VAN TIRZO OP RONALD
‘Jammer om te horen dat Ronald vergeten was hoe leuk hij schilderen vond. Misschien helpt het hem om bij het schilderen materiaal, techniek en stroming los te laten en zijn eigen visie en vorm te ontwikkelen, los van alle clichés. Hoe voelt het om te schilderen? Wat doet het met je zijn, je denken, je visie en je motoriek?’

‘Wat andere mensen er voor betekenis aan geven, moeten ze zelf weten. Kunst is een persoonlijke ervaring.’

BEELDEND

PROFESSIONAL
JEAN VAN DE VELDE

Jean van de Velde (1957) is scenarioschrijver en regisseur van een reeks zeer uiteenlopende films. Zo is All Stars een lichtvoetige komedie, De kleine blonde dood (naar het boek van Boudewijn Büch) een heftig familiedrama, Floris een middeleeuws ridder-verhaal en Wit Licht is politiek geëngageerd.

Voor All Stars en De kleine blonde dood schreef Jean het script en deed hij de regie, voor hem een logische combinatie. ‘Een film begint toch bij het script en als schrijver weet je precies waarom de dingen zijn zoals ze zijn. Dat helpt bij de regie.’ Toen Jean als zeventienjarige aan de Nederlandse Filmacademie in Amsterdam ging studeren, wist hij vrijwel niets van film. ‘Het leek me leuk en ik had het gevoel dat ik er iets mee moest, meer niet.’ Na een stage, waarin hij met een aantal klasgenoten een vijftig minuten durende documentaire maakte, besloot hij te stoppen met de opleiding. Hij had een netwerk opgebouwd, leren communiceren en discussiëren en hij wist wat hij wilde vertellen, vooral door zich af te zetten tegen wat hij niet wilde vertellen. Samen met Leon de Winter en René Seegers richtte hij de Eerste Amsterdamse Filmassociatie op. Het drietal maakte low budget art house films die een weerspiegeling waren van die tijd, de jaren

zeventig. Nadeel was dat dit soort films maar een klein publiek trok. ‘Na een aantal jaren had ik het gevoel alleen voor eigen parochie te preken. Ik wilde films maken die toegankelijk waren voor een groot publiek.’ Jean wil herkenning en ontroering oproepen door zijn publiek een spiegel voor te houden van menselijke tekorten en vermogens. De verhalen kunnen overal over gaan als er binnen de verhalen maar iets zit wat hout snijdt. Een handelsmerk heeft Jean niet. Hij probeert juist onzichtbaar te zijn in zijn films. ‘Mijn grootste lol is dat niemand weet dat een film van mij is. Ik neem mezelf niet zo serieus maar mijn onderwerpen wel.’ De onderwerpen van zijn films komen overal vandaan. De ene keer ontstaan ze na het lezen van een boek of het horen van een interview op de radio. De andere keer wordt Jean gevraagd voor een project. Een belangrijke reden om een aanbod aan te nemen is als het verhaal hem op een bepaalde manier opwindt, als het direct gaat leven in zijn hoofd. ‘En het moet iets zijn wat ik nog nooit eerder gedaan heb.’ Jean vindt dat Nederland een goed filmklimaat heeft. ‘Je kunt hier tot grote hoogte films maken zoals jij dat wilt. Zodra je je pot met geld hebt, bemoeit niemand zich meer met de inhoud van je verhaal en heb je alle vrijheid.’ Dat is voor Jean de grote winst van Nederland.

REACTIE VAN INGE OP JEAN

‘Er komt zoveel meer bij kijken als je echt een film uit het niets moet bedenken en vormgeven. Bij mij is het meer “beter goed gejat dan slecht verzonnen”. Verder, petje af, ik ken Jeans werk en ik kan het zeer waarderen. De TV serie All Stars vond ik altijd een mooi voorbeeld van hoe grappig en ontroerend elkaar afwisselt, net als in het echte leven. En bij de film Kleine Blonde Dood denk ik gelijk aan die scene met dat goudgele licht in die kamer, heel beeldend.’

AMATEUR
INGE VERSTEEGT

Inge Versteegt (1972) is interculturele psycholoog en werkt parttime als suppoost in het Kröller Müller Museum. In haar vrije tijd maakt ze filmpjes. Dat begon zo’n drie jaar geleden.

Inge is al jaren groot fan van de Turkse zanger Tarkan en lid van de internationale fanclub. Op de website van deze fanclub plaatsen mensen regelmatig zelfgemaakte filmpjes. Zo kwam ze op het idee om een parodie op een videoclip van Tarkan te maken. Inge en haar man reden in hun groene eend met hun digitale camera naar de Hoge Veluwe en maakten daar hun versie van het liedje Kuzu Kuzu. Inge imiteerde Tarkan, haar man filmde. Op Windows ontdekte Inge Moviemaker, een programma waarmee je filmpjes kunt bewerken. ‘Dat viel in het begin niet mee maar naarmate je er langer mee werkt, wordt het makkelijker en kom je tot de ontdekking wat je er allemaal mee kunt.’ Over het eindresultaat, een filmpje van bijna vier minuten compleet met aftiteling, was Inge dan ook zeker niet ontevreden. Ze plaatste het op de site van de fanclub en op Youtube en kreeg al snel de ene positieve reactie na de andere. ‘Zo leuk om te lezen, al die reacties en het brengt discussies op gang.’ Inge vond het dan ook jammer dat haar account een tijdje geleden werd verwijderd. Ze had Engelse ondertiteling gezet onder een Duitse tv show waarin Tarkan te gast was en daar was de tv producent niet blij mee. ‘Ik heb inmiddels een nieuw account op Youtube (ingevideospot) maar de reacties op mijn filmpjes ben ik kwijt.’ Waar Inge in de Tarkan videoclipparodie nog zelf acteerde, is ze bij de filmpjes daarna degene die de scripts maakt en monteert. Ze heeft meestal geen acteurs nodig

want ze werkt veel met foto’s en eigen beeldmateriaal. Bijna altijd kiest ze een liedje als basis voor een filmpje. Zo gebruikte ze een liedje van Spinvis voor een filmpje van de schilderijen van haar man, kunstschilder Herbert van der Lugt. De muziek en beelden lijken als een puzzeltje in elkaar te passen, zowel inhoudelijk als ritmisch. Zo’n puzzel leggen kost tijd en met een filmpje van een paar minuten is Inge dan ook wel twee dagen bezig. Inge maakt het liefst filmpjes voor vrienden en familie en geeft hen deze vervolgens cadeau. De drang om haar werk aan een groot publiek te laten zien heeft ze helemaal niet. ‘Ik zou mezelf kunnen aanbieden voor het maken van bijvoorbeeld bruidsreportages. Dat is dan een leuk extraatje maar is dat nou leuk als je die mensen helemaal niet kent?’ Voorlopig houdt Inge het klein en maakt ze filmpjes puur voor de lol.

REACTIE VAN JEAN OP INGE

‘Het is leuk dat Inge geïnspireerd wordt door muziek bij het monteren van haar beelden. Muziek en film vormen een gelukkig en creatief huwelijkskoppel. In je eentje achter je laptop zitten knutselen kan ook heerlijk zijn. Ook in de professionele wereld is dat tachtig procent van je werk: jezelf verbazen en uitdagen face to face met je laptop of een wit stuk papier. Het leuke van deze tijd is dat de digitale wereld het film maken voor iedereen op zijn/haar eigen wijze heel dichtbij heeft gehaald. Zie Inge.’

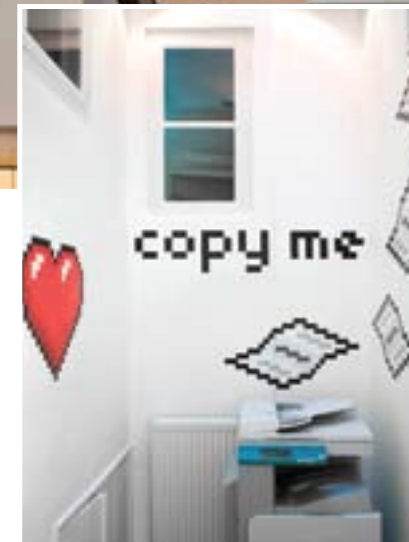
‘Zo leuk om te lezen, al die reacties en het brengt discussies op gang’

‘Mijn grootste lol is dat niemand weet dat een film van mij is’

FILM

CULTUUR KANTOOR

Medio 2008 bedachten Neeltje de Vries (Neeltje Graphic Design) en Martijn Frank Dirks (MFD) samen een strategisch creatief concept voor de nieuwe huisstijl van het Fonds voor Cultuurparticipatie. Het ontwerp kenmerkt zich door diverse, typische, klinkervervangende symbolen, die de veelzijdigheid en breedte van het fonds en de Nederlandse cultuur verbeelden. In 2009 beet Martijn Frank Dirks zich vast in het ontwerp voor de huisvesting aan de Kromme Nieuwegracht 70 in Utrecht, een transparant en toegankelijk pand midden in het kloppend culturele hart van Utrecht, passend bij het karakter van het fonds.

Het pand was onlangs gerenoveerd en voorzien van een vide met glas, vlak gestucte wanden, moderne installaties en systeemwanden. De werknemers zijn betrokken bij het bedenken van verschillende culturele thema's voor de werkkamers, de pantry, de receptie, de kopieerruimtes, de vergaderkamers en de boardroom. Met fris kleur- en materiaal gebruik, diverse themagerelateerde illustraties, modern meubilair en verlichting zijn de verschillende culturen naar de diverse ruimtes vertaald. De diverse

huisstijlsymbolen zijn gebruikt als 'signing'. Uitdaging was dat er binnen de diversiteit aan thema's en kleuren één totaalverhaal zou ontstaan.

'Uitdaging was dat binnen de diversiteit aan kleuren en thema's, er één totaalverhaal zou ontstaan'

Resultaat is een prettige werkruimte waar de medewerkers van het fonds en de bezoekers zich helemaal kunnen toelagen op het zoveel mogelijk bevorderen van actieve cultuurparticipatie. Want dat blijft centraal staan!

www.neeltje.nu www.moralmoneys.org

In gesprek met 4 adviseurs

‘Cultuurparticipatie is de gouden rand van onze samenleving’

Ze zijn nieuwsgierig, hun hart ligt bij kunst en cultuur, ze krijgen talloze subsidieaanvragen onder hun neus en in hun vrije tijd lopen ze een marathon, reizen ze naar Zuid-Amerika, doen ze aan theatersport of flamenco dansen. Een gesprek met vier adviseurs van het Fonds voor Cultuurparticipatie over passie, verantwoordelijkheid en het maken van lastige keuzes.

Het Fonds voor Cultuurparticipatie laat zich bij het beoordelen van subsidieaanvragen adviseren door commissies van adviseurs die deskundig zijn op het gebied van kunst, cultuur en erfgoed. Cees Thissen is een van die adviseurs. Hij is componist, dirigent en oprichter van Stichting muziekprojecten Pablo Neruda. Cees: ‘Mensen nemen deel aan cultuur en maken zich druk om cultuur. Cultuur is verweven met ons leven. Cultuurparticipatie is een manier van uitdrukken, van jezelf manifesteren en van bewustwording. Cultuurparticipatie is de gouden rand van onze samenleving.’

Lucie Musterd, directeur van Concordia Kunst en Cultuur in Enschede ziet cultuur ook als een verbijzondering van het leven. Lucie: ‘Cultuur is het actief verbinden van mensen. Bovendien haalt cultuur talenten in de mens naar boven, waarvan ze voorheen misschien niet wisten dat ze die hadden. In deze tijdsgeest van haast en overmatig consumeren vergeten mensen te relativeren. Cultuur kan inzicht geven in het feit dat niet alles beheersbaar is. Cultuur kan een eye-opener zijn.’ Johan Bosma, die sinds een aantal jaren als interim-manager op scholen in het basisonderwijs

werkt, benadrukt het belang van cultuur voor kinderen. ‘Kunst- en cultuurprojecten bieden kansen aan kinderen om zich te ontplooiën. Kinderen worden er meer mens door. Het is fantastisch om het contact te zien tussen de kunstenaar en kinderen.

Kinderen denken net als kunstenaars out-of-the-box. En in iedere kunstenaar zit een kind. Als kunstenaars voor de klas staan, gaat het er heel anders aan toe dan wanneer een docent voor de klas staat. De mooie dingen in het leven, dat is voor mij cultuur. Door cultuur wordt ons leven

gekleurd. Als we geen aandacht hebben voor cultuur zou het leven wel heel schraal worden. We moeten op een mooie manier met elkaar samenleven, daar is cultuur een vliegwiel voor.’

Cees: ‘Ik sluit me hier helemaal bij aan. Cultuur is de kleur en de sjeu van leven.’

De adviseurs van het fonds komen ongeveer één keer per maand samen om de aanvragen kritisch te bekijken en te beoordelen.

Wat is er zo lastig aan het uitbrengen van adviezen voor het fonds?

Cees: ‘Het afwijzen van aanvragen kan soms moeilijk zijn. Wij hebben de verantwoordelijkheid om met een goed advies te komen. Het gaat bij het toekennen van een subsidie niet om een paar tientjes. Soms heb je bij een aanvraag

het gevoel dat het wel in orde is maar dan komt het er op papier toch niet helemaal goed uit. Het is dan heel moeilijk om zo’n aanvraag toch af te wijzen.’

Saskia Vroom is dansconsulent bij twee steunfunctie-instellingen voor Kunsteducatie in Noord-Holland. ‘Het lastige aan ons werk is het beoordelen of een aanvraag voldoet aan de voorwaarden van het fonds. Hierbij moeten we grenzen opzoeken maar tegelijkertijd zijn die grenzen niet keihard te trekken. Er zijn altijd

andere omstandigheden die het verschil maken,’ aldus Saskia. Lucie beaamt dit: ‘Ja, wat voor de ene stad vernieuwend is, is voor de andere misschien wel helemaal passé. Wat ook lastig is, is de relatie tussen amateurs en professionals.’

Saskia: ‘Dat heeft te maken

met de rol die de professional inneemt ten opzichte van de amateur.’ Lucie vult aan: ‘Dat is soms een grijs gebied. Waar staat de amateur centraal en wanneer laat je de professional zijn eigen dingen doen?’

‘Ik ben ontzettend nieuwsgierig naar alles wat nieuw en vernieuwend is. Ik wil vaste patronen doorbreken’

‘Het is fantastisch om het contact te zien tussen de kunstenaar en kinderen. Kinderen denken net als kunstenaars out-of-the-box’

Wat is er zo leuk aan het werk voor het Fonds voor Cultuurparticipatie?

Saskia: ‘Het is zo ontzettend leuk om met mensen uit het veld te discussiëren over de kwaliteit in de cultuur. Je kennis inzetten bij een groep mensen die hetzelfde doel hebben als jij. De gedrevenheid is enorm. De inhoudelijke betrokkenheid is groot. We inspireren elkaar, we dagen elkaar uit en we leren van elkaar. Naast dans, het vak waarin ik zelf ben opgeleid, zijn ook andere kunstvormen voor mij belangrijk, zoals muziek, theater, beeldende kunst, film en literatuur. Als ik zie wat voor aanvragen we allemaal binnenkrijgen, kan ik soms verbaasd zijn over hoeveel er in Nederland gebeurt op het gebied van cultuur.’ Cees noemt nog een ander leuk aspect: ‘Soms lees je thuis een aanvraag en denk je bij jezelf: ‘nou dat ziet er goed uit’. Dan lees je het nog een keer en ben je nog enthousiaster. Maar dan kom je op de commissievergadering en zijn er mensen die het heel anders hebben gelezen

en die andere dingen zien die jij niet zag. Daar met elkaar over praten is heel interessant. Het is leuk om je kennis en deskundigheid met elkaar te delen.’ Johan: ‘Ik ben ontzettend nieuwsgierig naar alles wat nieuw en vernieuwend is. Ik wil vaste patronen doorbreken en dat is ook leuk om terug te zien in aanvragen.’

Het schrijven van aanvragen is voor kunstenaars een lastig aspect van het vak. Het project moet aan talloze voorwaarden voldoen. Zo moet het vernieuwend zijn, educatief en het moet de participatie van mensen aan culturele activiteiten bevorderen. Wat zouden jullie potentiële aanvragers mee willen geven?

Lucie: ‘Het belangrijkste wat ik wil meegeven, is dat aanvragers realistisch moeten zijn. Blaas de boel niet op. Begrotingen maken soms al een hoop duidelijk. Daar moet goed over nagedacht zijn en dat willen aanvragers nog wel eens vergeten.’ Saskia vult Lucie aan: ‘Formuleer duidelijk in je aanvraag wat je doelen zijn: wat wil je dat mensen leren? Hoe is hun beginsituatie en wat heb-

ben ze aan het eind van het project geleerd met betrekking tot cultuureducatie? Het educatieve deel wil ook nog wel eens ontbreken. De Plusregeling gaat om wat amateurs kunnen leren, geef

‘Ze schrijven op wat ze denken wat wij willen lezen maar zo werken we natuurlijk niet’

werken we natuurlijk niet.’ Cees en Johan hebben ook nog wel een belangrijk punt van aandacht. Cees: ‘Neem een risicoanalyse op in je aanvraag. Je moet in je aanvraag een realistisch beeld schetsen. Kijk naar de uitkomsten en werk resultaat gericht. Houd daarbij ook rekening met de dingen die fout kunnen gaan.’ Johan: ‘Formuleer een duidelijke doelstelling. Dat werkt bij ons goed.’

Cees, Johan, Lucie en Saskia hebben een overvolle agenda. Toch maken ze tijd vrij voor hun werk bij het fonds. Cees: ‘Ik vind het mooi en eervol om een steentje bij te dragen aan de cultuurparticipatie in Nederland. Ik ben componist en dirigent, maar in het werk bij het fonds houd ik me met alle disciplines bezig. Het is interessant om die overview te hebben.’ Lucie vult Cees aan: ‘In mijn taak als voorzitter ben ik tijdens de vergaderingen een soort helikopter. Ik probeer op zo’n moment het overzicht te

bewaren en het af en toe van een afstandje te bekijken en er met een frisse blik in te staan. Het voordeel is dat ik niet uit de kunsten zelf kom. Ik bekijk alle verschillende disciplines met evenveel interesse. Iedereen binnen de commissie voelt zich ontzettend verantwoordelijk. Dat is mooi om te zien. De gedrevenheid van het team inspireert mij enorm. Ik ben altijd heel enthousiast maar tegelijkertijd moet ik de aanvragen ook kritisch bekijken. Tijdens discussies zorg ik ervoor dat we terug naar de basis gaan: waar draait het eigenlijk om? Waarom zitten we hier?’

Ook de vrije tijd van de adviseurs is gevuld met cultuur. Johan liep de marathon van Rotterdam: ‘Hardlopen werkt naast de lichamelijke inspanning ook ontspannend. Maar ik kan ook erg genieten van een avondje theatersport, even lekker helemaal gek doen.’ Saskia doet aan flamenco dansen in haar vrije tijd. Daarnaast bezoekt ze graag mooie films, tentoonstellingen, theatervoorstellingen en concerten. Cees: ‘Ik heb van mijn hobby mijn werk gemaakt. Ik geniet met volle teugen van mijn werk als componist. Mijn muziek is geïnspireerd op het werk van Pablo Neruda, daarom reis ik ook graag naar Zuid-Amerika.’ Ook bij Lucie is de grens tussen werk en vrije tijd moeilijk te trekken. ‘Ik bezoek veel theatervoorstellingen, musea en concerten, dat doe ik eigenlijk altijd in de rol van directeur van Concordia. Maar het voelt ook als hobby. Ik heb net als Cees van mijn hobby mijn beroep gemaakt.’

DAGBOEK VAN EEN muzikaal talent

Goede muziekinducatie begint met muziekinducatie voor alle kinderen. In 2009 bereidde het fonds het programma Er zit muziek in ieder kind voor. Met dit programma dat in 2010 start, wil het fonds muziekinducatie toegankelijk maken voor kinderen tussen 4 en 12 jaar. Zo kunnen alle kinderen genieten van samen muziek maken en krijgt talentontwikkeling ruim baan.

‘Ik ben Mazarine Wensvoort, 11 jaar en zit in groep 8 van de basisschool in Havelte. Al vanaf mijn kleutertijd doe ik aan muziek: Zang, viool en piano. Sinds mijn vijfde zing ik bij het Nationaal Kinderkoor. Nu zit ik in het Concertkoor en in mei zijn we daarmee naar Basel gegaan en twee weken daarna zongen we onder Jaap van Zweden / Reinbert de Leeuw en Wilma ten Wolde het War Requiem van Britten in het Concertgebouw. Toen ik acht jaar was, heb ik met mijn viool in de finale gespeeld van het Haydn Festival in Groningen en op mijn negende heb ik het op de piano gewonnen. Ik speelde toen een compositie van Henk Badings en mocht dat live op de radio spelen. Naast muziek doe ik aan klassiek ballet.’

Piano oefenen

Koorrepertoire oefenen voor de Concertreis naar Zwitserland.

’s Ochtends voor het naar schoolgaan viool oefenen.

Samen met mijn maatje naar de repetitie van het Nationaal Kinderkoor

Nationaal Kinderkoor, ik sta rechts op de foto!

Kerstconcert met het Nationaal Kinderkoor in Rotterdam

Dichten is als koken

Iedereen kan het (leren), het resultaat is een kwestie van smaak

Het begint vaak met een gedichtje in een poëziealbum en met Sinterklaas slaan we jaarlijks massaal aan het dichten. Een enkeling waagt zich aan een ABC op rijm of een limerick. Blijft de rijmelarij daarbij? Zonde! Dichten is dé manier om gedachten en emoties onder woorden te brengen, het kan altijd en overal, én...(bijna) alles mag.

BASISBENODIGHEDEN

Een emotie of gedachte

Bedenk waar je gedicht over moet gaan. Wat is het onderwerp of de boodschap? Ga vooral niet te hard op zoek. Wat je wilt vertellen, is vaak dichtbij. Het kan een heftige emotie zijn die je bezighoudt of een kleine alledaagse gedachte die je prikkelt. Ben je verdrietig omdat je ontslagen bent? Zit je op rozen omdat je grote liefde ineens je leven is binnengewandeld? Of ga je watertanden van de geur van aardbeien? Elke emotie of gedachte is bruikbaar.

Een dichtvorm

Een dichtvorm kan helpen je boodschap op papier te krijgen. De structuur kan houvast geven, een kapstok om je woorden aan op te hangen. Sommige dichtvormen bestaan al lang maar zijn nog steeds actueel. Neem de Japanse haiku. Officieel een gedicht van 3 regels van 5, 7 en 5 lettergrepen maar de moderne haiku's

wijken hier vaak van af. Het belangrijkste is dat de haiku een ogenblikervaring uitdrukt, zoals in onderstaand voorbeeld van meester Basho, de bekendste haikudichter:

*door zomerregens
zijn kraanvogelpoten
korter geworden*

Een paar jaar geleden is een dichtvorm bedacht, die lijkt op de haiku: de 160, ook wel het sms-gedicht genoemd omdat het uit exact 160 tekens bestaat, inclusief spaties en leestekens, evenveel als er maximaal in een sms-bericht passen. Sophie Cerutti bedacht de 160 en riep andere dichters op dit genre uit te proberen. De 160 van Ingmar Heytze, stadsdichter van Utrecht, staat op de gevel van een huis:

*Ik stuur je dit van boven
deze letters, zijn mijn ogen. Ik
zie je vaker lopen, lees die briefjes
op je telefoon. Ook dit
bericht past in je
hand: ik heb je lief*

Heb je het gevoel dat vaste vormen je belemmeren in je creativiteit, kies dan voor het vrije vers. Veel hedendaagse dichters werken met deze vorm. Waarschijnlijk omdat, zoals de naam al zegt, er geen regels aan verbonden zijn. Toon Tellegen is er daar een van:

*Ik wil je vergeten, denkt de een
en hij vergeet de ander.*

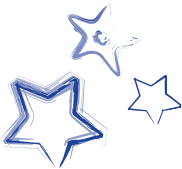
*Nu denk ik niet meer aan je,
en hij loopt door zijn kamer heen en weer:
niet meer... niet meer...*

*De regen klettert tegen zijn ramen.
Nu ben ik je echt vergeten, denkt hij uren,
dagen, jaren later,
en telkens als hij langs zijn spiegel komt
wijst hij met zijn vinger:
'En jou ook!'*

Een hippe vorm van het vrije vers is het slamgedicht. Het leuke daaraan is de voordracht. Slamgedichten worden niet voorgedragen aan de keukentafel of voor de klas maar op georganiseerde poetry slams. Tijdens een poetry slam gaan slammers (de dichters) een wedstrijd met elkaar aan door op het podium om beurten hun veelal ritmische werk voor te dragen. Het publiek en/of jury kiest vervolgens een winnaar.

Rijm

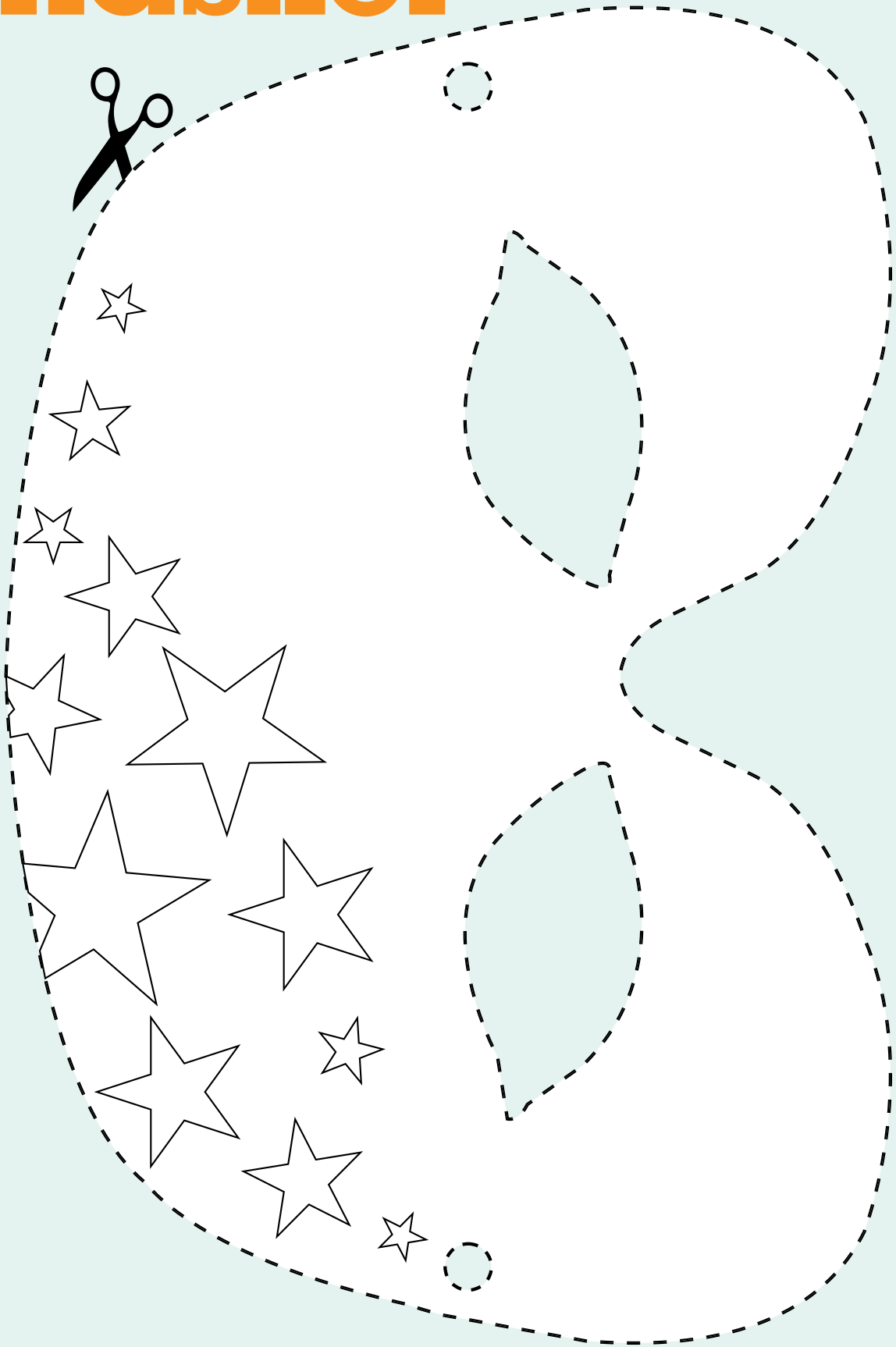
Rijm kan je gedicht vanzelfsprekend verrijken. De kunst is het niet geforceerd maar natuurlijk over te laten komen. Geforceerd rijm kan erg afleiden van wat je wilt vertellen. De meest voorkomende soorten rijm zijn: Volrijm (huis – muis), klinkerrijm (peer – beek) en alliteratie (kant – klaar). Als je aan het eind van je regels rijmt, ontstaat er een rijmschema. De meest voorkomende rijmschema's zijn: Gekruist rijm (abab), omarmend rijm (abba) en gepaard rijm (aabbcc enz.).

Hét recept voor een geniaal gedicht bestaat niet maar met de juiste basisbenodigheden en wat tips voor de bereiding kom je een heel eind.

Maak je eigen masker

Versier het masker zoals je zelf wilt. Je kunt het kleuren, plakken, borduren, bestempelen, verven of...? Gebruik je fantasie om je eigen masker te maken. Knip het uit en zet het met elastiekjes om je oren. Veel plezier!

Beeldspraak

Beeldspraak is geen noodzakelijk ingrediënt, maar vergelijkingen (beeld en dat wat met het beeld wordt aangeduid staan naast elkaar, bv Peter had honger als een wolf) en metaforen (datgene wat bedoeld wordt is vervangen door het beeld, bv Hij barstte van woede) kunnen je gedicht sterker maken en helpen een diepere laag te creëren.

BEREIDING

Als je ingrediënten verzameld hebt, kun je beginnen met schrijven. Hoe je dat doet? Door te beginnen! Er is niet één manier om tot een gedicht te komen. Je moet het vooral ontdekken door uit te proberen en veel te doen. Deze tips helpen je op weg:

- A.** Zet muziek op tijdens het schrijven. Kies muziek die past bij de emotie van waaruit je schrijft. De muziek kan je helpen die emotie te versterken.
- B.** Vrij associëren helpt om je creativiteit te laten stromen. Begin bij je boodschap of emotie: Wat voor beelden krijg je hierbij? En welke beelden krijg je daarbij? Associeer zo door, dan ontstaan vaak de meest verrassende en originele vondsten. Denk zoveel mogelijk out of the box en zie geen beperkingen. Bijvoorbeeld: je gedicht gaat over de lente. Ga je vrij associëren dan denk je wellicht aan geluk, natuur, bloeiende bomen, kleuren, vlinders, kriebelen, wollen trui, winter. Zo kom je uit bij iets dat tegengesteld is aan je onderwerp. Zo'n tegenstelling is leuk om mee te spelen.
- C.** Er bestaat geen goed of fout. Waar het om gaat is dat een gedicht raakt. Clichés raken niet. Vermijd deze dus. Als je merkt dat ze er per ongeluk toch insluipen, gebruik dan een synoniemenboek.

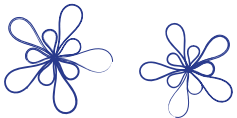
- D.** Kill your darlings. De darling is je eerste inval of idee. Die moet je soms schrappen om een stap verder te komen. Hoe lastig ook, de inhoud wordt er vaak echt beter van. Nauw verbonden met dit principe is: Schrijven is schrappen. Vaak heb je minder woorden nodig om iets over te brengen dan je denkt. Kijk wat je kunt weghalen zonder dat dat wat je wilt vertellen daarmee verdwijnt.
- E.** Omdat er bij een gedicht geen regels zijn voor de lengte, is het soms moeilijk te bepalen wanneer het af is. Check of de emotie of gedachte die je had naar jouw idee goed overkomt. Als je twijfelt laat iemand het lezen of leg je gedicht een paar dagen weg en bekijk het daarna nog eens opnieuw.

SERVEERTIPS

- 01.** Wil je je gedicht completer maken? Maak er beelden bij. Een collage, tekening, installatie, schilderij, videobeelden of zelfs film kan een extra toevoeging zijn aan dat wat je wilt vertellen.
- 02.** Zet je gedicht op muziek, zoals violist Jasper le Clercq heeft gedaan met de gedichten van Tsjitske Jansen. Het resultaat is de cd Je hebt alles en je hebt mij. Zangeres Leine, die momenteel door het land toert met de multimediale voorstelling Elders in de wereld, 'zingt' gedichten van Ingmar Heytze en vertoont daarbij ook videobeelden.
- 03.** Wil je je gedicht(en) graag voordragen? Er worden het hele jaar door poëzie-evenementen georganiseerd voor kleine en grote dichters (letterlijk én figuurlijk).

In bijna alle grote steden vinden **poetry slams** plaats.

- Zo organiseert **Stichting Poëziecircus** de NK poetry slams. www.nkpoetryslam.nl
- Poëzieorganisatie **Doe maar dicht** maar organiseert jaarlijks een poëziewedstrijd voor jongeren tussen de 12 en 19 jaar. www.doemaardichtmaar.nl
- Stichting **Kinderen en Poëzie** schrijft jaarlijks een wedstrijd uit voor kinderen van 4 tot 12 jaar. www.skep.nl
- Stichting **Poetry International** organiseert jaarlijks het Poetry International Festival in Rotterdam. www.poetry.nl
- Stichting **Poëziefestival Landgraaf** organiseert eens in de twee jaar de Dag van de poëzie en de Avond van de poëzie en activiteiten op de landelijke Gedichtendag. www.poeziefestival.nl en www.gedichtendag.com

MODE MAKERS

Mode roept uiteenlopende associaties en zo nu en dan de nodige commotie op, meer dan om het even welke andere cultuuruiting. Het fonds ondersteunde in 2009 diverse projecten (zoals Solos) waarbij mensen met ontwerpen aan de slag konden. In deze reportage tonen vijf enthousiaste ontwerpers hun kunsten en vertellen waarom zij naald en draad echt niet kunnen laten liggen.

Anneke Copier

‘Het ontwerpen van kleding van vilt is 26 jaar geleden begonnen. Toen zag ik voor het eerst hoe van wol vilt werd gemaakt. In die tijd was het vilt nog dik en stug. Het vilt geeft de mogelijkheid om vormend te ontwerpen. Je bent als het ware aan het boetseren met wol.’

Ik ben gaan experimenteren om een draagbaar, soepel, vrouwelijk materiaal te maken. De inspiratie komt mede uit het materiaal, de wol. Zowel het design van het materiaal als de vormgeving zijn van mijn hand. Inspiratie komt ook uit de omgeving, de tuin, de natuur, stenen, alles om me heen. Beelden die opgesloten zitten, moeten eruit. Dat is voor mij ontwerpen.

Voor de toekomst zie ik graag dat kleding niet meer trendgevoelig is. Dat we spreken over kleding en niet over mode. Mijn ontwerpen mogen een persoonlijke touch geven aan je outfit.

De mantel op de foto is onderdeel van de collectie ‘Hindeloopen’. De mantel is een naadloos ontwerp. Aan de achterkant zijn stukken ingezet. Hij straalt warmte en vrouwelijkheid uit.’

Pleunie Buyink

‘Eigenlijk ben ik al van jongs af aan bezig met het ontwerpen van allerlei dingen; vroeger was ik altijd aan het tekenen en aan het ontwerpen op papier maar ook met oude stoffjes nieuwe outfits aan het maken voor mijn poppen...

Mijn inspiratie haal ik overal van-
daan. Ik let altijd goed op details,
kleuren en silhouetten om me
heen. Ik heb altijd een camera en/
of een notitieboekje bij me om de
dingen die ik interessant vind en
niet wil vergeten te noteren en vast
te leggen. In de toekomst zie ik
mezelf volop creatief bezig zijn. In
september ga ik een hele andere
richting op en ga ik (hopelijk) een
hele nieuwe kant van mezelf laten
zien en ontdekken omdat ik dan ga
beginnen aan een opleiding op de
Design Academy in Eindhoven.

Op de foto draag ik een oud roze
baby doll van mijn eigen (afstu-
deer)collectie. Ik hou ervan om
mijn eigen ontworpen kleding te
mixen met bestaande kleding maar
ook het restylen, veranderen of
aanpassen van bestaande kleding
vind ik super om te doen!’

Daphne Hobbelen

**‘Ik ben altijd erg geïnteress-
eerd in het sociale proces, hoe
mensen met elkaar en zichzelf
omgaan. Tevens sta ik versteld
van hoe de levenswijze van
de mens met zijn idealen en
waarden blijft veranderen.**

Graag wil ik met mijn kleding waar
je “in kunt wonen” mensen bewust
maken van onze levenshouding
die we voor ons zelf gecreëerd
hebben.

Mijn ideaal is om mijn eigen goed
lopende ateliertje te onderhouden.

Het colbert is ontworpen als heren-
colbert, vanuit het idee dat vanuit
oude textiel een nieuwe moderne
look kan ontstaan. Daaronder
draag ik een oud grijs t-shirt, de
mouwen zijn afgeknipt en er is
schoudervulling toegevoegd, door-
gestikt met zilver DMC garen. De
invloeden voor de broek komen uit
de oude barok designs die ik mixte
met een speelse jonge twist.’

Ferdinand Dragoné

‘Sinds mijn vijfde ben ik met mode bezig, toen ik op de basisschool met de jurken uit de poppenhoek rondliep, die thuis natekende en me liet inspireren door de vormen. Pas sinds vorig jaar ben ik echt bewust met mode bezig.

Ik wilde een statement maken in mijn omgeving, daarom ben ik begonnen met het customizen van oude kleding. Toen ik twaalf was, maakte ik speldenkussens voor school en thuis en toen was ik verkocht; ik wilde meer maken dan alleen speldenkussens!

Muziek, muziek is mijn grootste inspiratiebron, van the Beatles tot La Roux en van Anberlin tot Bach. Ook inspireren de kleine dingen in het leven, zoals de hoge stoepranden in Den Haag, de volgeplakte lantarenpalen in Rotterdam. Ik hoop over een paar jaar naar het buitenland te gaan en daar mijn eigen atelier te openen. Maar natuurlijk eerst Amsterdam International Fashion Week! Deze outfit is ontworpen door mij en twee anderen. Het is gemaakt van een soort jeans-stof met daarop grijze leren stukken. Het concept was out-of-space, niet helemaal menselijk.’

Yves Matthesius

‘Ik ben nu ongeveer twee á drie jaar bezig met het ontwerpen van herenkleding. Op school viel het op dat ik veel met kleding bezig was. Zij verwezen me toen naar Pal West en daar ben ik begonnen met het ontwerpen.

Ik vind dat er meer aandacht is voor aparte dameskleding dan voor herenkleding en dat inspireerde me om herenkleding te gaan ontwerpen.

Ik wilde traditionele kleding voorzien van niet gangbare accessoires, zodanig dat het toch één geheel werd.

De tekst: “twee dikke vrienden” op mijn pak dat ik ontworpen heb, komt uit een gedicht. Ik vond het geinig om dit te combineren met een net pak, een tegenstelling dus. Ook heb ik een niet dagelijkse combinatie met mijn andere ontwerp gemaakt: sportkleding waarop kruizen gedrukt zijn.’

DUTCH DESIGN ONTMOET VOLKSCULTUUR

Volkscultuur is hot! Er wordt steeds vaker over gesproken, zowel door voor- als tegenstanders, steeds meer mee gewerkt door ontwerpers en kunstenaars, en het is een echt beleidsonderwerp geworden. Waar nodig ondersteunt het fonds projecten op het gebied van volkscultuur, bijvoorbeeld om erfgoed te behouden of kennis over te dragen. Duidelijk is dat volkscultuur de gemoederen bezig houdt en veel te bieden heeft. 4 voorbeelden waar het vermaarde Dutch Design en de Nederlandse volkscultuur elkaar ontmoeten...

DE DESIGNVISIE VAN ALRIK KOUDENBURG

Arik Koudenburg is design director en werkzaam voor onder andere Heineken, Bugaboo, Rijkswaterstaat en Philips. ‘Nederland is nog steeds een calvinistisch land met een ontzettend sobere cultuur. ‘Doe maar normaal, dan doe je al gek genoeg’ is een typisch Nederlandse uitdrukking. Deze cultuur zie je ook terug in de ontwerpen: niet teveel poespas, functioneel, slim en toegankelijk. Er worden weinig trucs gebruikt want eenvoud en calvinisme gaan hand in hand. Wat het product eigenzinnig maakt, is vaak de speelse twist die eraan wordt gegeven, een knipoog in de functie van het ontwerp. Want ook dat is heel Nederlands, we nemen onszelf niet te serieus. Daarnaast zijn Nederlanders werelds en naar buiten gericht en dat is ook terug te zien in het design. Al deze bijzondere combinaties maken Dutch Design verrassend en authentiek, ik denk dat we juist daarom omarmd worden door de rest van de wereld.’

Arik Koudenburg heeft in eigen opdracht “Waterworld” ontworpen, een systeem voor in huis om het watergebruik zichtbaar te maken. Arik: ‘Met dit project wil ik mensen bewust maken van het gebruik van water en de waarde daarvan. Water is niet alleen typisch Nederlands, H2O is ook eigenlijk het enige wat echt goed is om te drinken. En water heeft heel veel verschillende toepassingen: we wassen en koken ermee, het is rustgevend, het staat voor vertier, water wordt al heel lang gebruikt als productie- en vervoersmiddel en in diverse religies is het zelfs heilig. Het blad heb ik geëmailleerd, net als een klassiek bad. En ik heb de mengkraan voorzien van een knalrood handvat, zoals op een brandslang. Dat zegt het al: laat het water niet onnodig lopen, want het is een groot goed.’

VILTEN ONTWERPEN VAN CLAUDY JONGSTRA
WE CREËREN ONZE EIGEN KRINGLOOP

De viltlen ontwerpen van Claudy Jongstra zijn wereldwijd bekend. Behalve voor haar eigen label werkt ze onder andere samen met Rem Koolhaas, Hella Jongerius en modeontwerpers als Christinaan Lacroix en Valentino. Jongstra woont en werkt vanuit een grote boerderij in Friesland.

‘Alles wat ik gebruik in mijn ontwerpen, is lokaal. De wol komt van mijn schapen, de verf uit mijn plantentuin en we werken met oudere mensen uit de omgeving, die de oude cultuur van het spinnen en de knooptechnieken nog beheersen. We zijn geheel zelfvoorzienend en hebben onze eigen kringloop gecreëerd. Mijn schaapskudde bestaat uit 200 Drentse heideschapen en wordt ook ingezet door het Landschapsbeheer, omdat het trappelen van hun hoeven de dijken versterkt en ze grazen de heides. Deze schapen zie je tegenwoordig niet veel meer in Nederland, ze staan vaak op 17e eeuwse schilderijen, het is een herkenbaar en typisch Europees ras. De wol van deze schapen wordt geverfd met kleuren uit planten die in onze verplantentuin staan. Het is de oudste manier van verven, ook Rembrandt gebruikte deze techniek. De rijkdom van de plantenkleuren is ongelooflijk en is voor mij ook een heel belangrijk erfgoed: het zou super zijn als de hele wereld weer met planten gaat werken. Zo zijn walnoten prachtig, het is net zilver, en de kleuren uit brandnetel en rode klaver ... de natuurlijke schoonheid is bijna niet te beschrijven. De kennis van het verven vergaren we beetje bij beetje door veel empirisch onderzoek. We gaan voor de ontwikkeling van onze tuin samenwerken met studenten van de Universiteit van Wageningen, dat heeft ook weer een meerwaarde voor Friesland. Voor het spinnen en knopen van de wol maken we gebruik van de aloude volkscultuur uit de provincie. Letterlijk, want de oudere mensen die deze technieken nog beheersen, werken bij ons. En zo is de kringloop rond.’

MONTEGO BARROW

GIANT DOWNTOWN

ONTWERPER BASTEN LEIJH
OVER FIETSEN IN NEDERLAND

Basten Leijh is ontwerper en eigenaar van de multidisciplinaire studio Bleijh concept & design. Leijh is gefascineerd door mobiliteitsproducten die door eigen kracht worden voortbewogen. Gedreven door deze fascinatie ontwerpt hij diverse fietsen. ‘De fiets als vervoersmiddel is diep met de Nederlandse cultuur verbonden. Ik wil met mijn ontwerpen laten zien dat er zoveel mogelijk is. Want wil je echt vernieuwen in de fietsindustrie, dan moet je alles opnieuw bezien. Met dat idee heb ik de Sandwichbike ontworpen, een fiets die je in een doosje kan stoppen en zelf in elkaar kan zetten. Daarmee stel ik alles ter discussie. De Giant Downtown speelt in op alle obstakels die je tegen kan komen als je in Amsterdam naar de supermarkt fietst en terug. Het stuur is afneembaar waardoor de fiets makkelijk in een smalle gang past of driehoog mee naar boven kan, én het stuur is tegelijkertijd een slot waarmee je de fiets aan een paal of rek kan vastmaken. Het is dus een dubbele functie want zodra het slot geforceerd wordt, is ook het fietsstuur kapot. Verder zorgen de dikke banden ervoor dat je niet in een tramrails vast komt te zitten, is de verlichting geïntegreerd zodat de bekabeling niet kapot kan gaan en ontbreekt de bagagedrager zodat de fiets zo licht mogelijk blijft.

Onlangs heb ik de Montego Barrow ontworpen, het is de moderne versie van de vroegere bakkersfiets. Ik heb de voordrager meegenomen in het stuur waardoor de vorm nog puurder wordt. In combinatie met de grote banden krijgt de fiets zelfs iets cartoonesk, waarmee ik hoop een glimlach op de gezichten te toveren. De reacties van mensen die mijn fietsen zien, zijn geweldig; het roept schijnbaar iets op. Regelmatig word ik staande gehouden en stellen ze allerlei vragen, soms willen ze er zelfs mee op de foto!’

ONTWERPSTUDIO ANNELIES HERMSEN OVER BIETJESIJS EN DUTCH DESIGN

Ontwerpster Annelies Hermesen is afgestudeerd aan de Design Academy Eindhoven en heeft zich inmiddels gespecialiseerd in food design. Annelies veroverde in Milaan vele Italiaanse harten met haar typisch Hollandse bietjes-ijs.

‘Het is altijd spannend om iets uit een andere cultuur te proeven. De volkscultuur van Nederland komt op veel verschillende manieren terug in mijn werk. Zo presenteerde ik tijdens de designweek in Milaan twee soorten zelf ontworpen ijs: rode bietjes-ijs met als topping dropkaviaar, de Nederlandse variant, en olijfolie-ijs met tomaatkaviaar, de Italiaanse tegenhanger. De reacties waren erg leuk. Omdat ik mijn producten niet als “eten” presenteer maar als designobjecten van een tentoonstelling, zijn mensen ook sneller geneigd om het te proberen. Het lijkt wel of ze dan meer open staan voor het onbekende. Tijdens de designweek werd het ook duidelijk dat drop niet zo’n bekende smaak is bij de Italianen!’

Wiegertje Postma ‘DIT IS KUNST’

Wiegertje Postma (1987) doet aan schrijven. Ze debuteerde in 2006 met de streekbusroman Vijf strippen, die genomineerd werd voor de Academica Debutantenprijs. Daarnaast was ze jarenlang een gevierd columniste bij Spunk.nl, waardoor haar columns regelmatig in het NRC Handelsblad verschenen. Ook publiceerde ze onder andere in Passionate Magazine, nrc.next en DIF.

‘Oh, geweldig,’ zegt de jongen op wie ik al heel lang aas en die uiteindelijk de helderheid van geest heeft gehad om me mee uit te vragen. Hij gaat wat onderuitgezakter in zijn theaterstoeltje zitten en schermt met zijn linkerhand zijn ogen af. ‘Ik bedenk nóg eens wat.’ Gegeneerd giechelend klem ik mijn knieën onder mijn kin zodat een mevrouw die de voorstelling niet meer aan kan zien, uit onze rij kan ontsnappen. Op het podium grijpen twee naakte dansers met baarden elkaar bij de vrijelijk rondzwiepende mannelijkheid en zwieren, zo houvast bij elkaar vindend, over de planken. ‘Waarom nou toch?’ kreunt de jongen in retorische wanhoop. Ik knijp zachtjes in zijn hand. ‘Dit is kunst,’ zeg ik, ‘vandaar.’

In principe had de beste jongen met zijn keuze voor moderne dans goud in handen. Van alle verantwoorde evenementen waarmee hij indruk op me had kunnen maken, hou ik het meest van dansvoorstellingen. Op mijn vierde zag ik mijn eerste, samen met mijn moeder. Of ze dat nou met voorbedachte rade deed, is onduidelijk maar mensen zien dansen werkt nou eenmaal aanstekelijk en ik was een makkelijk en dankbaar slachtoffer. Ik herinner me niet veel meer van de voorstelling, behalve dat één van de dansers een paars gevaarte op haar hoofd droeg en dat ik toen besloot dat ik danseres zou worden. Enkele weken

later huppelde ik dan ook in een roze badpak met ruches handenwapperend op een Eftelingmuziekje door een zaal in het dorpshuis. Vijftien jaar lang heb ik blijmoedig iedere cursus gevolgd die daar op dansgebied te doen was. Dansexpressie werd Jazzballet waarbij we onze balletpakjes inruilden voor grote broeken met zakken aan de zijkant en norsig gingen kijken omdat we vonden dat dat zo hoorde. Dat hadden we van Destiny’s Child. Later werd het Showballet genoemd en hadden we geleerd stralend te glimlachen, ook als we onze benen onder luid gekraak te hoog de lucht in zwaaiden.

Hoewel ik tegenwoordig alleen nog af en toe op een publieke dansvloer of thuis voor de spiegel de Locomotion doe, heeft die

ene voorstelling met de danseres met het paarse gevaarte dus diepe sporen in mijn leven nagelaten. Wie dansers bezig ziet, kan niet anders dan zich ook zo uit willen leven. Maar in mijn geval resulteerde dat in met mijn dansgroep een apendansje doen op het podium van de jaarlijkse braderie, niet in nakend over de grond rollen. Is dat waar de jongen op wie ik al heel lang aas op uit is, dat ik straks in mijn blootje de arabesque sta te doen? Ik mag dan ouderwets veel zin om te dansen gekregen hebben en een makkelijk slachtoffer zijn, ik vind het wat vroeg om ook op andere vlakken geïnspireerd te raken van de pezige en - zo blijkt - op bijzondere plekken betatoe-

eerde baardmannen. Maar het ongemakkelijke gedraai van mijn gezelschap en zijn opgeluchte applaus als de twee nog immer oogverblindend naakte dansers uiteindelijk het podium afrennen stellen me enigszins gerust. Er gaat nog niet naakt over de grond gerold worden vanavond, maar misschien wel een beetje gedanst.

SMAKEN VERSCHILLEN

Medewerkers van het fonds over muziek, dans, schilderen en tradities

Giovanni Campbell:
Maak je zelf muziek of dans je? Ik zing al sinds ik me kan herinneren. Ik heb als achtergrondzanger opgetreden. Later ben ik me gaan richten op mijn eigen ontwikkeling als lead zanger. Sinds twee jaar werk ik ook aan mijn eigen repertoire. Ook volg ik lessen in HipHop NewStyle.

Hoe zou je het liefst willen kunnen schilderen? Ik zou graag willen leren schilderen, vooral om een graffiti piece te kunnen maken. **Welke Nederlandse traditie verdient meer aandacht?** In Nederland is het ambachtelijke onderbelicht, met name in het onderwijs. De nadruk ligt hier teveel op cognitieve vaardigheden

Nelleke Overgaauw:
Maak je zelf muziek of dans je? Als jong meisje ben ik begonnen met blokfluit spelen. Maar toen ik iemand machtig mooi piano hoorde spelen, ben ik daarmee begonnen. Ook heb ik een blauwe maandag op ballet gezeten maar dat bleek al gauw niets voor mij.

Hoe zou je het liefst willen kunnen schilderen? Als Bob Ross; "a happy little tree over here". Nee zonder dollen, ik zou graag willen kunnen schilderen als Gustav Klimt of als Alphonse Mucha. **Welke Nederlandse traditie verdient meer aandacht?** Streektradities.

Josien Paulides:
Maak je zelf muziek of dans je? Muziek en dans zijn twee van mijn grote passies. Ik speel piano en orgel en luister graag naar allerlei soorten muziek. Daarnaast dans ik al sinds mijn kleutertijd en heb ik tijdens mijn studie veel danslessen gegeven.

Tynke Hiemstra:
Maak je zelf muziek of dans je? Als kind was ik verslaafd aan Fame; ik wilde ook naar een school waar ze elk moment in zingen en dansen kunnen uitbarsten. Dus deed ik aan klassiek ballet tot mijn 12e, speelde ik ruim tien jaar viool en ging ik op piano- en zangles.

Hoe zou je het liefst willen kunnen schilderen? Toen ik in Parijs de Orangerie bezocht, heb ik een uur lang met tranen in mijn ogen tussen de Monets gestaan. Daar kan ik nog wel eens stiekem van kan dromen. **Welke Nederlandse traditie verdient meer aandacht?** Familietradities zoals kaarsjes uitblazen op verjaardagen.

Hoe zou je het liefst willen kunnen schilderen? Het kleurgebruik van Van Gogh spreekt mij erg aan, net als het vermogen om met een paar losse (althans zo lijkt het) streken van een penseel iets goed neer te zetten. **Welke Nederlandse traditie verdient meer aandacht?** Carnaval. Met veel muziek en je opstellen als nar van de plaatselijke politiek en andere notabelen.

Hoe zou je het liefst willen kunnen schilderen? Ik vind Anton Heijboer een hele goede schilder en zou graag willen schilderen zoals hij. Door middel van een aantal lijnen is hij in staat schilderijen te maken waar veel kracht uit spreekt. **Welke Nederlandse traditie verdient meer aandacht?** Circus.

Marca Meijer:
Maak je zelf muziek of dans je? Ik ben helaas niet zo muzikaal om zelf muziek te maken ondanks enkele muzikale familieleden. Dansen doe ik graag maar alleen op feestjes.

Toon Kets:
Maak je zelf muziek of dans je? Tot 2004 heb ik een tiental jaren gezongen in een a capella kamerkoor dat muziek op het repertoire had van barok tot nu. Sindsdien zing ik nog zo nu en dan op projectbasis. Thuis speel ik piano, alleen voor mijn eigen oren en plezier bestemd.

Hoe zou je het liefst willen kunnen schilderen? Schilderen is niet zozeer mijn ambitie. Als ik zou schilderen zou het resultaat waarschijnlijk abstract en kleurrijk zijn. **Welke Nederlandse traditie verdient meer aandacht?** De Sinterklaasviering met liedjes, gedichten, surprises enzo.

Michelle Jacobs:
Maak je zelf muziek of dans je? Ik heb tien jaar pianoles gehad maar ben daarmee gestopt toen ik ging studeren. Ik zou het graag weer oppakken. **Hoe zou je het liefst willen kunnen schilderen?** Het liefst zou ik goed portretten kunnen schilderen. Moet je natuurlijk wel de tijd voor hebben.

Welke Nederlandse traditie verdient meer aandacht? Sinterklaas; gezellig met de hele familie en vooral de gedichten vind ik erg leuk

Chrit van Rensen:
Maak je zelf muziek of dans je? thuis staan een akoestische en elektrische gitaar permanent klaar voor gebruik. Curieus is dat sinds ik bij het fonds werk, ik steeds minder tijd lijkt te hebben om ze te bespelen. Ter compensatie mijmer ik tussen-door vaker over een stevig swingende John Scofield

Hoe zou je het liefst willen kunnen schilderen? Zoals de abstract expressionistische schilder Mark Rothko. Grote, suggestieve, abstracte, kleurrijke velden. **Welke Nederlandse traditie verdient meer aandacht?** Niet typisch Nederlands maar "oral history". Gelukkig kom je dit steeds vaker tegen. Het prikkelt de verbeelding.

Melissa Sinanoglu:
Maak je zelf muziek of dans je? Ik heb heel lang gedanst maar ik dans helaas niet meer.

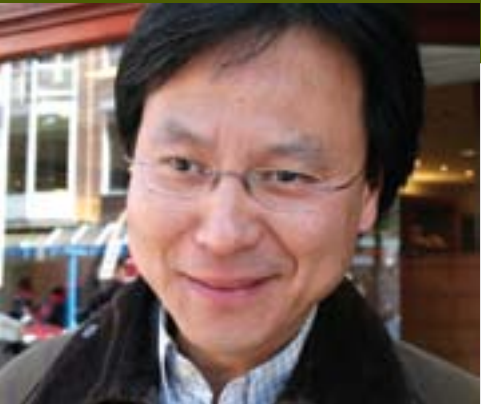

Hoe zou je het liefst willen kunnen schilderen? Ik zou een stillevens willen kunnen schilderen als een oude Hollandse meester maar tegelijkertijd de energie en vrijheid willen ervaren in het schilderen als een Jackson Pollock **Welke Nederlandse traditie verdient meer aandacht?** Carnaval en keramiek.

Hoe zou je het liefst willen kunnen schilderen? Ik zou het liefst natuur willen schilderen. **Welke Nederlandse traditie verdient meer aandacht?** Volksdans.

CULTUUR OP STRAAT

Kunst en cultuur is van en voor iedereen vindt het Fonds voor Cultuurparticipatie. Daarom gaan we de straat op en vragen willekeurige passanten wat zij van cultuurparticipatie vinden en of ze ook zelf actieve participanten zijn. Met een kleurrijk straatbeeld als resultaat!

De heer Wang
42 jaar

‘Cultuurparticipatie vind ik hartstikke leuk! Het is natuurlijk onderdeel van een kleurrijk leven en een bepaalde levensstijl. Het bepaalt ook in hoge mate de sfeer in een stad. Zelf doe ik niet echt actief iets op het gebied van kunst en cultuur. Dat is een combinatie van weinig tijd en weinig talent. Wel ga ik graag naar concerten, lees ik veel boeken en luister ik graag muziek.’

Anna & Lynn
12 jaar

Anna: ‘Ik speel al 4 jaar piano. Daarnaast speel ik toneel bij Rabarber, een jeugdtheatergezelschap. Naast toneelspelen doen we daar ook veel aan dans. Eigenlijk een mix van stijlen. Ik leer er van alles.’ Lynn: ‘Ik heb nu ongeveer 2 jaar saxofoonles. Verder vind ik tekenen erg leuk. Ik teken meestal elfjes, gewoon omdat ik dat leuk vind.’

Anne van Aken
70 jaar

‘In ons gezin zijn we heel actief op het gebied van kunst en cultuur. Mijn dochter heeft de kleinkunstacademie gedaan. Zelf schilder ik aquarellen. Ook heb ik een kinder-boek geschreven geïllustreerd met mijn aquarellen. Van mij mag cultuurparticipatie meer gestimuleerd worden. In het voortgezet onderwijs bijvoorbeeld; leerlingen leren nauwelijks meer ontspannen.’

De heer De Roode
59 jaar

‘Tja, wat moet ik daarvan vinden? Ja, kunst en cultuur zijn wel belangrijk. Het is goed als mensen elkaar leren waarderen. Ik geloof dat dat kan door kunst en cultuur. Je krijgt interesse voor elkaar. Zelf teken ik in mijn vrije tijd. Eigenlijk van alles, meestal met potlood.’

Ingrid Eersteling
47 jaar

‘Iedereen heeft cultuur; het is belangrijk om dat te delen, elkaar te leren kennen. Zo krijg je een betere samenleving. Zelf ben ik er veel mee bezig, vooral met zingen en dansen. Andere kunstvormen eigenlijk niet. In Suriname, waar ik vandaan kom, is zingen en dansen heel belangrijk.’

Michiel Braskamp
32 jaar

‘Van mensen die aan kunst en cultuur doen, geniet ik enorm, zoals dit bijvoorbeeld (wijst lachend op voorbijkomend draaiorgel). Lekker levendig. Kunst en cultuur zijn ook van alle tijden. Mensen moeten zelf weten of ze aan kunst en cultuur willen doen. Zelf zing ik vooral onder de douche. En ja, ik ga naar de film en binnenkort naar Mary Poppins. Cultuur is voor mij iets heel normaal: wat je doet als je iets leuks wilt doen.’

Habiba
36 jaar

‘Cultuurparticipatie is absoluut belangrijk. Zelf schilder ik graag, vooral dingen in de natuur zoals bloemen en bomen. Dat doe ik al ruim 17 jaar. Verder vind ik het leuk om te dansen, arabisch dansen, meestal op bruiloften of gewoon als ik er zin in heb.’

Arjan van Zanen
38 jaar

‘Ik vind het heel leuk als mensen aan kunst en cultuur doen. Het is ook belangrijk om dat te stimuleren. Sowieso is het goed om ontwikkeling te stimuleren, ook op het gebied van kunst en cultuur. Op dit moment dreigt dat te worden ingeperkt door bezuinigingen op kunst en cultuur. Zelf ben ik niet actief in cultureel opzicht. Ik ben amuzikaal en acultureel. Maar ik geniet enorm van een concert of een festival, bijvoorbeeld in de Melkweg of Lowlands.’

Anand
47 jaar

‘Ik vind cultuurparticipatie zeker belangrijk. Zo leer je mensen kennen en het laat je groeien. Dus het kan geen kwaad als de overheid dat een beetje ondersteunt waar dat nodig is. Zelf dans ik graag op een bruiloft of een feestje. Zingen doe ik af en toe, vooral voor mijn plezier.’

Danse de Bondt
20 jaar

‘Cultuurparticipatie wordt steeds belangrijker in het kader van modernisering, open handel en integratie. We krijgen met steeds meer verschillende culturen te maken, iets wat ik zelf heel positief vind. Ik zou het wel jammer vinden wanneer oude culturen en tradities verdwijnen door Westerse invloeden. Onlangs ben ik begonnen met mijn studie culturele antropologie maar zelf kunst maken doe ik niet. Wel houd ik van mode, theater en concerten.’

Cultuurparticipatie in

Wat doen andere Europese landen om de cultuurparticipatie te bevorderen? We vroegen onze collega's uit Vlaanderen, Oostenrijk en Engeland om voorbeelden te geven uit het afgelopen jaar (zie kaders). Overall in Europa blijkt de school de plek bij uitstek om jongeren met kunst en cultuur in aanraking te brengen. Europese landen wisselen daarom onderling steeds meer kennis en ervaring uit.

Samen met andere landen maakt Nederland sinds 2008 deel uit van een Europese werkgroep die onderzoekt hoe scholen en culturele instellingen beter kunnen samenwerken. In de werkgroep zitten zowel ambtenaren als deskundigen uit de praktijk. Nederland wordt vertegenwoordigd door Jan van Muilekom (rector van het Vossius Gymnasium, Amsterdam), Joost Kuggeleijn (projectleider Cultuur en School, Ministerie van OCW) en Jan Jaap Knol (directeur Fonds voor Cultuurparticipatie). In de afgelopen maanden hebben zij zich samen met collega's onder meer bezig gehouden met de inhoud van cultuureducatieve programma's, de rol van culturele instellingen, de training van leraren en kunstenaars, de nieuwe media, en ten slotte evaluatie en onderzoek. Deze zomer verschijnt het rapport van de werkgroep.

Aanbevelingen

De Europese lidstaten zijn zelf verantwoordelijk voor hun onderwijs- en cultuurbeleid. Dat betekent dat er vanuit Brussel geen voorschriften zijn te verwachten hoe cultuureducatie er in de landen uit zou moeten zien. Wel aanbevelingen,

zowel gericht aan de nationale overheden als aan Europa. Zoals een pleidooi voor veel meer samenwerking op alle niveau's tussen cultuur en onderwijs: vanaf het beleid van de ministeries tot en met de praktijk op school en culturele

instelling. De Europese Unie zelf kan een belangrijke rol vervullen bij de kennisuitwisseling. Door bijvoorbeeld netwerken en uitwisseling te ondersteunen, maar ook door gegevens over monitoring en evaluatie te laten verzamelen. Een voorbeeld van dit type uitwisseling is het reeds bestaande COMACE-project. Onder coördinatie van Cultuurnetwerk Nederland werken Frankrijk, Vlaanderen, Oostenrijk en Nederland al enige tijd aan een gezamenlijke beschrijving van hun beleid en praktijk op het gebied van cultuureducatie. De kennis wordt over enige tijd openbaar toegankelijk via een website waarop zowel korte typering komen te staan van de cultuureducatie in een land als meer uitvoerige beschrijvingen van onderdelen daarvan aan de hand van belangrijke begrippen.

Kunstenaars uit de klas

Uit de discussies in de werkgroep blijkt dat in veel Europese landen steeds vaker kunstenaars actief worden betrokken bij cultuureducatie. Het Fonds voor Cultuurparticipatie is co-financier van een groot Europees project van Zweedse, Engelse, Oostenrijkse en Nederlandse organisa-

ties (Kunstenaars en Co). Kunstenaars uit deze vier landen gaan de komende jaren hun ervaringen in het onderwijs uitwisselen. Het project draagt daarmee bij aan de verdere ontwikkeling van de opleiding van beroeps-kunstenaars in de klas, zoals die in Nederland al op veel scholen actief zijn.

Erfgoededucatie is in Europa eveneens sterk in opkomst, net als het samenwerken tussen disciplines en de inzet van nieuwe media. Hoe groot de nieuwe mogelijkheden voor cultuureducatie ook zijn, voor de werkgroep is ook duidelijk dat de basis op orde moet zijn: een stevige plek voor kunst en cultuur in het curriculum en een gedegen opleiding voor leraren, kunstenaars en educatief medewerkers.

Inspirerende voorbeelden

Europese samenwerking is inspirerend en draagt bij aan meer kennis over elkaars praktijk. Voor het beleid van het fonds is bijvoorbeeld het Duitse programma 'Jedem Kind ein Instrument' interessant. In Noordrijn Westfalen krijgen alle basisscholen de komende jaren de gelegenheid hun kinderen instrumentaal onderwijs aan te bieden. Even inspirerend is de manier waarop het in Engeland vanzelfsprekend wordt gevonden dat professionele culturele instellingen ook voor amateurs werken. Het National Theatre in London stelt al jaren kostuums en rekwisieten beschikbaar aan scholieren en amateurs. En deze zomer vindt voor maar liefst de 242ste keer de jaarlijkse Summer Exhibition plaats in de Royal Academy of Arts. Deze tentoonstelling wordt al sinds 1768 gehouden en kent een

Europees perspectief

open inschrijving waarbij iedereen tegen een kleine vergoeding kunstwerken kan aanbieden. Het aanbod varieert daardoor van volslagen onbekende kunstenaars tot grote namen uit de hedendaagse kunst als de Chapman Brothers

en Marc Quinn. Met het programma 'Het beste van twee werelden' wil het Fonds voor Cultuurparticipatie de komende jaren samenwerking tussen professionals en amateurs ook in Nederland veel vanzelfsprekender maken.

Informatie over de Europese Working Group on synergies between cultura and education, especially arts education : http://ec.europa.eu/culture/our-policy-development/doc1573_en.htm

Find Your Talent – widening access to culture in England

Over two thirds of young people aged 11-15 in England are already enjoying cultural activities, in and out of school, for five hours a week or more and there has been a range of initiatives such as A Night Less Ordinary which provided free theatre tickets for under 26 year olds and free admission to national museums, which have aimed to stimulate demand. However, access to these opportunities are still only taken up by some young people and not others. The Find Your Talent pilot programme was set up to help widen access, recognising the value of access to creative and cultural activities as an increasingly vital part of what it means to prepare young people for a future in the 21st Century.

Find Your Talent, managed by national charity Creativity, Culture & Education (CCE), works with 10 very different ‘pathfinder’ areas across England to look at how to ensure that all children and young people can have the chance to try out different cultural and creative activities in their local area. The programme aims to help young people to discover new things, to express themselves, to develop a passion and to make the most of their talent. Whether it is music, art, film, theatre, dance, digital media, exploring libraries, museums or heritage, Find Your Talent is for every child and young person, whatever their age and whatever their ability, both in and outside of school.

In the last year, the pathfinders have successfully been trialling different ways of offering Find Your Talent programmes in their areas, building on existing investment and opportunities currently taking place, as well as developing new projects. The pathfinders have been working on a variety of programmes so far which all take into account the cultural needs of their local area. For example, Telford is a growing urban community in the West Midlands which encompasses a range of old and new. This Find Your Talent programme, aims to create and sustain cultural arts opportunities for the youth communities based throughout Telford as well

as events and activities helping to bring young people and families together. Last summer saw the first Telford Film Festival aimed at young filmmakers up to 18 years of age which focused on short films lasting no more than five minutes. Film entries on any subject were accepted, including documentary, drama, comedy, musicals and sci-fi.

In comparison, Leeds Find Your Talent, is working on expanding its cultural opportunities in the city and trialling different approaches in three of the city’s diverse areas. This includes extending the reach of the ‘Breeze Card’ – a cultural discount card for young people.

These are just a couple of inspiring examples from the range of activities taking place across England. Find Your Talent is helping young people to perform on stage, attend performances, get hands-on experience of the creative industries including radio and TV, giving them the chance to learn musical instruments, develop new media or craft skills and this is just the beginning for these pathfinder areas. We need to ensure that all children and young people have on-going access to creative and cultural activities. Access to cultural opportunity is too important to be an accident of geography or the privilege of a minority.

For more information on Find Your Talent visit www.findyourtalent.org

Creativity, Culture and Education (www.creativitycultureeducation.org): Creativity, Culture and Education (CCE) is the national organisation which aims to transform the lives of children and families by harnessing the potential of creative learning and cultural opportunity to enhance their aspirations, achievements and skills. Our vision is for children’s creativity to be encouraged and nurtured in and out of school and for all children to experience and access the diverse range of cultural activity in England because these opportunities can have an enormous impact on their life chances.

CCE delivers the following cultural and creative programmes and initiatives:

- **Creative Partnerships – England’s flagship creative learning programme: www.creative-partnerships.com**
- **Find Your Talent – is the pilot scheme to encourage children and young people to participate in cultural activities, both in and out of school: www.findyourtalent.org**
- **Shine – the annual celebration of the talent of all children and young people: www.shineweek.co.uk**

KulturKontakt Austria

acts as an interface between the arts and education and supports innovative projects, initiatives and methods of personal cultural education in the schools sector on behalf of the Federal Ministry for Education, the Arts and Culture. With its three departments – Educational Cooperation, Culture + Sponsoring and Arts + Cultural Education and with approximately 60 employees, KulturKontakt Austria is the largest center of this kind in Austria. The department for Arts + Cultural Education supports and advises teachers, artists and cultural educators, partly finances cultural education activities in the schools sector and initiates cooperation between schools and cultural institutions. Dialogue Events – Close Encounters With Art Dialogue Events (DE) – the largest additional cultural education-programme in Austrian schools – are projects and workshops run by artists within the regular school curriculum.

These arts education projects, based on mutual participation and communication between artists, pupils and teachers, are being realized in all arts categories and in schools of all types in Austria (ISCED Levels 0, 1, 2, 3). The Austrian Federal Ministry for Education, the Arts and Culture has supported DE for over 30 years, during which time, some 3.3 million children and young people have participated in over 63,000 Dialogue Events. Every year, over 150,000 children and young people are given a chance to experience cultural education

firsthand at more than 3,300 DE.

The objectives are:

- Inviting artists to schools to promote the active involvement of children and young people in contemporary art forms;
- Initiating a joint learning and teaching process for artists, teachers and pupils to improve personal creative skills, key competencies and the quality of education;
- Improving the quality of communication between artists and their public.

Key aspects concerning the quality of DE are:

- Participative cultural education done by artists who are involved in the school lessons;
- Promotion of the dynamic abilities of pupils in joint active work on the project;
- The group sizes should not exceed a maximum of two classes;
- Workshops should be interdisciplinary, cross-subject and cross-category project work in connection to current lessons;
- Process orientated work instead of “passive” events like concerts, readings, performances;
- Joint planning and formulation of goals between teachers, pupils and artists involved;
- A joint reflection and documentation after the project / the workshop is over;
- A short written feedback from the teacher concerning the cooperation with the artist.

Dialogue Events offer a lot of opportunities for encountering contemporary art and are giving impulses for the pupils’ own creative work. Young people will form an idea of the world, gaining a clear picture of it, using all their senses, their powers of understanding, their emotions, and social behaviour.

For more information on Dialogue Events see: www.kulturkontakt.or.at/DVA

The CANON Cultural Unit

The CANON Cultural Unit builds bridges between education and culture from within the Flemish Ministry for Education. Starting with a

vision focused on the development of talent, we encourage Flemish schools to embrace culture. Within this process, a firm partnership between schools and the cultural actors plays a key role.

www.dynamo3.be, the vehicle used to express this basic philosophy, has been evaluated and successfully redefined within a broader and more long-term policy framework. This contribution describes this process, its results and its challenges

Policy evaluation

From 1996 to 2008 CANON encouraged creative school projects through dynamo2. This project subsidy fund inspired hundreds of schools to collaborate with cultural partners, but also had its limitations :

- A jury approved or rejected the submitted projects, which gradually caused many schools to drop out;
- The projects were insufficiently rooted in a long-term vision;
- Schools found the annual procedure long-winded.

Policy preparation

These findings were carried forward in the new policy cycle which began in September 2007, following the publication of the Bamford report. A Culture and Education Commission was set up to formulate concrete recommendations in consultation with a sound-board group.

On the basis of these recommendations, CANON devised a new strategy, the aim of which is to stimulate interest for cultural education in every Flemish school. This is a serious challenge, given that the strongly decentralised Flemish educational system presupposes far-reaching pedagogic freedom for schools. The Flemish government cannot “force” schools in these matters, but has to rely on a motivation model based on targeted sensitisation.

Policy implementation

In the spring of 2009 we launched a revised dynamo3 project, based on three pillars:

1. Firstly, the school draws up a dynamoPLAN. This is a low-threshold reflection on the long-term vision, cultural competences and

cultural network of the school. Following this, the school can make use of:

2. DynamoONTHEROAD: free public transport to more than 600 cultural destinations;
3. DynamoPROJECT: a subsidy fund for creative projects, in collaboration with cultural partners.

This involves two essential improvements:

1. Dynamo3 is a continuous system: once a school participates, it remains part of the project;
2. A stronger partnership with the school: coaching takes the place of judging (approval/rejection).

Result

These new improvements have created growth: six school months after the launch, 600 of Flanders 3,900 schools are participating in the project – a significant increase.

Challenges

In the short-term, this success offers an opportunity to strengthen the partnership between schools and cultural organisations by:

- **greater demand-oriented communication and information relating to the cultural agenda;**
- **facilitating and deepening of the dialogue with cultural institutions.**

However, the growth of the dynamo-PROJECT subsidy fund is coming under pressure as a result of the effects of the financial crisis on Flemish budgetary policy. Consequently, we are now looking at project pathways which heighten the intrinsic motivation of schools, such as a deepening of the content of the dynamoPLAN and an expansion of dynamo3 with support ‘in kind’, such as free collaboration with cultural organisations.

As was apparent from the survey: inSITES, 2006, Marktonderzoek dynamo2, & Anne BAMFORD, 2007, Kwaliteit en consistentie: Arts and Cultural Education in Flanders. 2008, Gedeeld/Verbeeld. Final report by the Culture and Education Commission.

Liefhebbers

Zoveel kunsten, zoveel beoefenaars. In Nederland doen talloze mensen, 52% van de bevolking, aan een of andere vorm van kunstbeoefening, jong, oud, man, vrouw, stedeling of plattelandsbewoner. Cultuurparticipanten vind je overal. Het fonds maakt zich hard om zoveel mogelijk amateurkunstenaars zo goed mogelijk te ondersteunen. 7 amateurkunstenaars over hun passie.

Naam: Theo Boesveld
Leeftijd: 76 jaar
Woont in: Doetinchem
Werk: Gepensioneerd elektrotechnisch ingenieur
‘Ik ben geen beeldend kunstenaar, ik ben een amateur die dingen maakt die ik leuk vind. In 1958 heb ik, in dienst van Philips, een jaar gewerkt bij de Wereldtentoonstelling in Brussel. Daar werd mijn eerste interesse gewekt voor moderne kunst maar verder deed ik er niet zoveel mee. Tot een aantal jaar geleden. Ik kocht een lasapparaat en daar ben ik wat mee gaan experimenteren. Veel mensen kunnen er niet mee overweg maar ik had het vrij snel onder de knie en ik vond het nog leuk ook. Mijn inspiratiebron voor mijn eerste kunstwerk waren de krielkippen die bij mij in de tuin rondlopen. De meeste dingen die ik tegenwoordig maak, hebben betrekking op vogels en vliegen. Inmiddels heb ik een eigen stijl ontwikkeld geïnspireerd op het Kubisme. Alles wat ik maak, is van metaal. Ik maak zowel dingen in opdracht als voor mezelf. Mijn interesse voor kunst is de afgelopen jaren sterk toegenomen. Terwijl mijn vrouw vroeger het liefste musea bezocht, ging ik bergbeklimmen. Dat is de laatste jaren wel veranderd. Sinds mijn vrouw is overleden, heb ik haar passie voor kunst overgenomen. Al mijn kunstwerken draag ik aan haar op.’

Naam: Petra Pieck
Leeftijd: 36 jaar
Woont in: Utrecht
Werk: Beleidsmedewerker bij de Vereniging van Universiteiten.
‘Cultuur is wat mensen bindt. Kunst is een middel om cultuur te bevorderen. Mijn 87-jarige buurvrouw maakt prachtige schilderijen. Ik wil proberen een expositie voor haar te organiseren bij ons in de buurt. Het is inspirerend om te zien wat voor mogelijkheden er eigenlijk allemaal zijn. Bij het project Filmverhalen, dat de gemeente vorig jaar in onze wijk startte, heb ik samen met andere buurtbewoners filmpjes gemaakt over de buurt en haar bewoners. De première van de filmpjes was in het meeting-point “Graag gedaan”. Het publiek bestond uit meer dan 100 buurtbewoners. Dit alles heeft geresulteerd in een buurt waar mensen elkaar nu beter kennen. Het doel is bereikt! Ik ben graag actief bezig met kunst en cultuur. Ik zit in een groep waar we muziek maken zonder bladmuziek. We improviseren door op elkaar te reageren, door goed naar elkaar te luisteren. Twee keer per jaar treden we op. Samen met mijn zoon speel ik viool volgens de Suzuki-methode. Bij die methode leer je eerst op gehoor te spelen, noten lezen komt later. Ik vind het ook heerlijk om te tekenen en te schilderen, gewoon voor mezelf. Ik vind het eigenlijk gewoon heel leuk om met verschillende kunstvormen bezig te zijn maar het leukste is toch wel om dat samen met anderen te doen.’

Naam: Pomme van Vught
Leeftijd: 28 jaar
Woont in: Amsterdam
Werk: Freelance voorstellingsleider bij o.a. De Nederlandse Opera, de Nationale Reisopera en Opera Zuid.
‘Muziek loopt als een rode draad door mijn leven, zowel privé als op het gebied van werk. Dat begon al op de Vrije School waar ik als kind op zat. Ik was altijd bezig met theater en muziek. De keuze om naar de theaterschool te gaan was dus ook niet gek. Ik koos voor de opleiding Productie Podiumkunsten omdat ik het altijd al leuk vond om achter de schermen te werken. Op de theaterschool kreeg ik les van docenten uit het vak. Dat werkte voor mij heel inspirerend. Voorstellingsleider is voor mij het ideale vak: van begin tot eind ben ik bij het hele proces betrokken. Het is ook goed om te zien dat steeds meer jongeren zich gaan interesseren voor opera. Opera heeft een bijzondere werking op mij. Bij een operavoorstelling worden gevoelens als intense boosheid of overweldigend verdriet prachtig uitgedrukt. In mijn vrije tijd speel ik in de sambaband Sambacá. Echt het tegenovergestelde van opera dus. Samba werkt heel aanstekelijk. Ik word er ontzettend vrolijk van. Laatst hadden we een optreden op een Braziliaans festival in de Melkweg. Dat was echt een feestje. Muziek opent voor mij deuren, het zet me aan het denken.’

Naam: Diana Guzijan
Leeftijd: 34 jaar
Woont in: Amsterdam
Studie: Industrieel Ontwerp, TU Delft
Werk: Agentschap NL
‘Voor een ziekenhuis in Delft maakte ik een

bewegwijzering speciaal voor kinderen die nog niet kunnen lezen. Door beeldtaal te gebruiken die kinderen begrijpen, voelen ze zich op onbekende plekken zoals ziekenhuizen zekerder. Op deze manier probeer ik met mijn beelden te spreken en de wereld mooier te maken. Beelden moeten voor mij dan ook een duidelijke functie hebben. Ik ben nu op zoek naar de verschillende manieren van beelden maken om uiteindelijk mijn eigen beeldtaal te ontwikkelen. Mijn inspiratie voor beelden komt uit het leven van alle dag. Een plaatje in de krant kan me inspireren of een beeld op straat waar ik bij wijze van spreken een kader omheen zou kunnen zetten en waar ik een nieuwe betekenis aan zou kunnen geven. waar ik bij wijze van spreken een kader omheen zou kunnen zetten en waar ik een nieuwe betekenis aan zou kunnen geven. Cultuur is voor mij verbonden aan identiteit. Ik ben altijd al bezig geweest met wat ik zelf mooi en lelijk vind en ik vind het leuk om te zien wat grote groepen mensen aanspreekt. Kijk bijvoorbeeld naar honderd huiskamers in Polen, Zweden, Italië en Nederland. In Polen zien de huiskamers er heel anders uit dan hier want in Polen vinden ze andere dingen mooi dan wij. Ook dat is cultuur. Cultuur is geen primaire levensbehoefte maar zonder cultuur zou de wereld heel flets zijn. Door cultuur onderscheiden we ons van elkaar.’

Naam: Martijn van der Meer
Leeftijd: 27 jaar
Woont in: Utrecht
Studie: Psychologie
Werk: Trainer bij FNV Formaat.
‘Sinds drie jaar speel ik bij de theatersportvereniging ‘Joepie de..’ Theatersport is

improvisatietoneel met veel interactie tussen de spelers en het publiek. Een voorstelling bestaat uit korte geïmproviseerde scènes waarbij het publiek input geeft. Het leuke aan theatersport is dat de mogelijkheden grenzeloos zijn: van zingen tot spelen en van dichten tot dansen. Het is voor mij heel belangrijk dat ik in een voorstelling mijn creatieve ei kwijt kan. Een voorstelling moet tot de verbeelding spreken. Het publiek moet niet alleen meeleven met een voorstelling, maar ook meespelen. Het inspireert mij als we vanuit het niets iets maken. Ook al zijn onze trainingen in een kale ruimte, er ontstaat van alles. Het idee dat je niets nodig hebt om iets heel moois te maken, vind ik heel gaaf. Soms mislukt het dan gigantisch, maar ook dat hoort erbij. Tijdens de voorstelling hebben we dus ook geen decor, dat zou in ons geval alleen maar afleiden. Onze voorstellingen gaan de realiteit te boven. Kunst is voor mij het extreme en absurde in een voorstelling. We hebben in ieder geval altijd ontzettend veel plezier en als we dat uit kunnen stralen op ons publiek hebben wij ons doel bereikt.'

Naam: Koop van der Velde
Leeftijd: 59 jaar
Woont in: Frieschepalen
Werk: Servicemanager bij een schoonmaakbedrijf
'Ik kom uit een groot gezin met vijf broers en vijf zussen. Muziek is er met de paplepel ingegoten. Vroeger stonden we iedere zondag rond het harmonium te zingen. Nu zing ik iedere

week in een christelijk mannenkoor. We treden ook regelmatig op, in de kerk of bij speciale gelegenheden. Het koor bestaat uit ongeveer veertig mannen. In het dorp hier hebben we ook om de twee jaar een dorpsfeest. In het kader van dat dorpsfeest heb ik twee keer meegespeeld in een musical. De eerste musical, "De Jantjes", was heel vrolijk en we kregen positieve reacties. "Ora et labora" was de tweede musical waarin ik mee mocht spelen, dat was weer een heel andere ervaring. De diversiteit van de spelers was erg leuk; de jongste was 16 en de oudste 60. Dat samenspel tussen jong en oud is toch een mooie uiting van cultuur. Ik ben echt een liefhebber van zingen. Het toneelspelen en dansen was dus ook wel even wennen. We hebben echt hard moeten oefenen om de pasjes uit ons hoofd te leren. Ik word niet zozeer ergens door geïnspireerd. Ik vind het gewoon leuk om te doen en me in te leven in een bepaalde rol.'

Naam: Quinsy Garrio
Leeftijd: 25 jaar
Woont in: Utrecht
Studie: Bezigt met zijn master Comparative Women's Studies in Culture and Politics aan de Universiteit van Utrecht.
'Ik ben spoken word dichter. Ik maak deel uit van de poetry circle "Nowhere". Wij zijn het eerste poëziegezelschap van Nederland dat in groepsverband dingen schrijft en daarmee optreedt. Ons uitgangspunt is het geschreven woord, we schrijven met het oog op het optreden. We proberen een brug te bouwen tussen ons en het publiek door middel van woorden. Bij het maken van gedichten kijk naar de maatschappij en kijk ik naar mijn rol binnen de maatschappij. De onderwerpen van mijn gedichten lopen dus uiteen. Het kan gaan over multiculturele vraagstukken, over liefde en interculturele relaties. Ik wil mensen mijn zienswijze op de wereld tonen. Ik probeer ook de kennis die ik tijdens mijn studie opdoe aan een breder publiek tonen. Ik hoop dat ik door mijn gedichten mensen een spiegel voor kan houden. Cultuur behelst niet alleen kunst, maar ook politiek, onderwijs, transport. Ik zie cultuur dan ook als een manier om politiek gedachtegoed te bevragen en neer te zetten. Wat ik doe met de poetry circle is een van de manieren van culturele uitingen.'

volgend jaar
HET BESTE VAN 2 WERELDEN IMPULS VOOR DE SAMENWERKING TUSSEN PROFESSIONALS EN AMATEURS | **VOLKSCULTUUR & CULTUURPARTICIPATIE** ERVARINGEN UIT DE PRAKTIJK | **CULTUURSCOUTS** | HET FONDS KOMT NAAR U TOE EEN REEKS VAN REGIONALE BIJEENKOMSTEN | KOMENDE JAREN EXTRA AANDACHT VOOR TURKIJE | ER ZIT MUZIEK IN IEDER KIND DE LEUKSTE MUZIEKEDUCATIEPROJECTEN

CULTUURPARTICIPATIE
IN NEDERLAND

FONDS VOOR
CULTUUR
PARTICIPATIE

52%

VAN DE NEDERLANDERS
DOET AAN EEN VORM
VAN AMATEURKUNST

48%

VAN DE NEDERLANDERS
WEET NIET DAT ZE AAN
AMATEURKUNST DOEN

